

POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLINE AEGKIRI.

Nr. 29/30 (187/8)

25. juulil 1925 a.

V. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
poolaastas „ 500.—
veerandaastas „ 250.—
Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
aastas Mk. 800.—
poolaastas „ 400.—
veerandaastas „ 200.—
Üksik nummer maksab Mk. 25.—
Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k¹ 29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Mk. 4000.—	1/4 lehek.	Mk. 1000.—
1/2 „	2000.—	1/8 „	500.—
1/3 „	1350.—	1/16 „	250.—

Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adressi muutmise 30 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) J. Kaiv, Kuritegijate väljaandmisest. 2) A. Liit, Tähtsamate kuritegude jälgimine (järg)
3) O. Angelus, Siseministeeriumi 1926. aasta eelarve. 4) Tsheho-Slovakkia riigiametnikkude palga- ja avansseerimise seadus. 5) Schultz, Kui ei vea. 6) Ametlik osa. 7) Väljamaalt.
8) Kuulutused.

Kuritegijate väljaandmisest.

J. Kaiv.

Juba vanal ajal tunti kuritegijate väljaandmist. Näiteid võime leida piiblist ning Kreeka ja Rooma ajaloost. Kuid seda abinõu tarvitati õige harva, sest oli peaaegu üleüldiselt maksev varjupaiga andmise komme, mille tõttu võisid tagakiusamise eest pääseda nii kuritegijad kui ka õnnetult kannatajad. Tarvidus väljaandmise institudi kujundamise järele tekib selgelt alles siis, kui rahvaid ühendab rahvusvahelise solidaarsuse tunne.

Praegu on peaaegu üldtunnustatud vaateks, et riik on kohustatud teiste riikide kuritegijaid välja andma ainult siis, kui selle kohta sõlmitud sellekohased lepingud.

Kuid riigil, kuhu põgenenud kuritegija, on õigus teda välja anda igal juh-

tumisel ka ilma igasuguse lepinguta. Kohustatud on ta seda tegema aga ainult sellekohase lepingu olemasolul.

Sarnased väljaandmise lepingud ilmuvad XIV aastasajast arvates. Esimesed käsitasid poliitiliste kuritegijate, ketserite ja emigrantide väljaandmist. XVIII aastasajal ning XIX a. esimesel poolel tarvitatakse seda väejooksikute üldkuritegijate suhtes j. m.

Väljaandmise kohustus on maksev ainult nende kuritegude suhtes, mis sellekohases lepingus otsekohe üles loetud. Selle juures peab tegu, mille kordasaatmise eest ühe või teise isiku väljaandmist nõutakse, mõlemate riikide seadusandluste järele nuheldav olema. Nii ütleb Eesti ja Läti vaheline sellekohane leping, et lepinguosalist kohustuvad vastastikku välja andma isikuid, „kes väljaspool

seada riiki, kellele väljaandmise nõue ette pandud aastase vangistusega või raskema karistusega nuheldatava kordasaadetud süüteo eest, või katse eest sarnast kuritegu toime panna, kas kordasaatjana või osalisena a) süüdi on mõistetud, b) kohtu alla antud, c) eeluurimise all on, kui kuritegu ka selle riigi seadusandluse järele, kellele väljaandmise nõue ette pandud, vähemalt aastase vangistusega karistatakse.“

Sellepärast ei võeta harilikult ette väljaandmist: a) kui süütegu aegunud selle riigi seadusandluse järele, kellelt nõutakse väljaandmist; b) kui isik vastavas riigis sama süüteo pärast süüdi või õigeks mõistetud või temale armu antud. Kohtuasja harutamise jooksul või pärast tema lõpetamist või b) väljaandmisest keelduda (v. Eesti-Läti I. § 4 ja märkus).

Enamasti sisaldavad väljaandmise lepingud tingimust, mille järele väljaandmise kohustuse alt eraldatakse poliitilised kuriteod. See eraldamine sai alguse Belgia 1833. a. seadusest, millega väljaandmise lepingute sõlmimise kohta maksuma pandi määrus, „et peab otsekohe ülesseadma tingimus, et väljamaalast ei tohi taga kiusata ühegi väljaandmise eel kordasaadetud kuriteo ega ühegi sarnase kuriteoga seotud teo pärast“. Sarnase erandi tegemist õigustasid mitmesugused valitsemise viisid ning selle tõttu leidis see tingimus tihti aset ka teiste riikide vahel sõlmitud lepingutes. See erand leidub ka Eesti poolt välisriikidega sõlmitud lepingutes, näit. Lätiga ja Leeduga, kus § 2 öeldud: „Poliitiliste kuritegude ja süütegude kordasaatjaid välja ei anta, välja arvatud juhtumised, kui süütegu eriti üldkaristuslikku iseloomu kannab, nagu tapmine, röövimine, vargus ja vägistamine. Selle küsimuse otsustamine jääb igal juhtumisel selle riigi heaksarvamiseks, kellele väljaandmise nõue ette pandud.“ Sama mõtet väljendab ka Eesti — P. A. Ühisriikide vahelise lepingu art. III.

Euroopa manneri ja Lõuna-Ameerika riikides maksva vaate järele ei anta välja omi kodanikka. Meie lepingutes Läti ja Leeduga on see formuleeritud nii: „Riik võib oma kodanikkude väljaandmise nõuet tagasi lükata“ (§ 3). See erand põhjeneb teise riigi kaelakohtulise kohtumõistmise mitteusaldamises ning käib selle tõttu vastu rahvusvahelise õi-

guse põhimõttele. Kuid sellega, et kuritegijat välja ei anta selle maa kohtule, kus kuritegu korda saadetud, raskendub oluliselt kaelakohtuline jälgimine ning muutub isegi võimatuks (Liszt — Völkerrecht).

Vastupidine seisukoht valitseb Inglismaal ja Põhja-Ameerika Ühisriikides, kes ilma kahtluseta omi kodanikke teise riigi nõudmise peale välja annavad, viimase piirides kordasaadetud kuriteo eest, kohtulikule vastutusele võtmiseks. See vaade on osaliselt tingitud sellest, et Inglismaal ja P.-A. Ühisriikides üldise põhimõtte järele kodanikke väljaspool riigipiiri kordasaadetud kuriteo eest vastutusele ei võeta.

Eesti poolt sõlmitud lepingutes välisriikidega on väljaandmise kohta seatud tingimiseks, et kui nõuetav isik selles riigis, kellele väljaandmise nõue ette pandud, kohtu all on või seal karistust mõne teise teo eest kannab, siis ei või väljaandmine enne sündida, kui kohtuurimine lõpetatud või pealepandud karistus kantud või tühjaks on tunnistatud. Kuid ajutine väljaandmine võib sündida sel tingimisel, kui küsimuse all olev isik pärast uurimise lõpetamist või kohtuotsust nõudvas riigis sellele riigile tagasi antakse, kellele väljaandmise nõue ette pandud.

Kolmandate isikute eraõiguslikud nõudmised väljanõuetava isiku vastu ei takista väljaandmist (Eesti - Läti - Leedu §§ 5 ja 6).

Peale selle ei või ühe karistuse alla käiva kuriteo pärast väljaantud isikut mõne muu kuriteo pärast, mis toime pandud enne väljaandmist selles riigis, kellele ta välja antud, kohtuliku uurimise alla võtta ega karistada, ei ka sealt kolmandale riigile edasi anda, välja arvatud juhtumisel, kui riik, kes väljaandmist toimetanud, selleks oma nõusolekut avaldab, või kui väljaantaval isikul vabadus oli antud lahkuda riigist, kellele ta välja antud, ühe kuu jooksul peale uurimise lõpetamist, samuti ka sel korral, kui ta peale maalt lahkumist jälle vabatahtliselt sinna tagasi tulnud.

Väljaandmise nõue esitatakse selle riigi, kus kuritegija varju leidnud, vastavale asutusele diplomaatilisel teel.

Sarnase väljaandmise nõude esitamisega on seotud oletus, et väljanõutav isik juba süüdi mõistetud või et tema kohta olemas vastav arreterimise käsk.

Küsimust, kas need tingimused olemas, lahendavad Inglismaal ja P.-A. Ühisriikides kohtud, Euroopa mannerriikides aga kõrgemad valitsusasutused kohtu kaastegevusel.

Nii nõutakse Eesti-Läti lepingus, et väljaandmise nõudmisele oleksid juure lisatud seadusjõusse astunud kohtuotsus ehk kohtu või kohtu-uurija poolt väljaantud vahiallavõtmise käsk. Käsus peab tähendatud olema süüteo iseloom ja vastav karistus. Nimetatud dokumendid lisatakse juurde, kas algupäranditena ehk kinnitatud ära kirjadena ühes tõlkega ja nõudva riigi seaduses ettenähtud vormis (§ 9).

Meil maksva seaduse järele otsustab küsimuse, kas nõuetav isik väljaandmisele kuulub, kohtuminister.

Kui kohtuminister temale välisministri poolt väljaandmise nõudmisele juurelisatud dokumentidest näeb, et väljaandmise nõue rahuldada tuleb, siis teatab ta sellest siseministrile, kellelt välja lähevad kõik korraldused isiku ülesotsimise, kinnivõtmise ja väljaandmise kohta, samuti ka korraldused kuriteo läbi saadud asjade äravõtmise kohta, mis välisriik nõuab (Kr. khp. sead. §§ 852¹², 852¹⁴ ja 852¹⁴).

Enne väljaandmise asja otsustamist võib kohtuminister: 1) nõuda välisministeeriumi kaudu välisriigi valitsuselt, kes väljaandmist nõudnud, täiendavaid teateid ja dokumente ning 2) panna selle rahukogu prokurööri peale, mille ringkonnas väljaõuetav elab, väljaandmise küsimuse otsustamiseks tarvilikkude teadete kogumist. Tähendatud teadete ja dokumentide saamisel võib kohtuminister korralduse teha süüaluse eelvangistuse kohta (Kr. khp. s. § 852¹⁶).

Kuid rutulistel juhtumistel võib kohtuminister Kr. khp. s. § 852¹⁹ põhjal ja korras ka ilma enne välisriigi poolt väljaandmise nõude juures nõuetavate dokumentide saamist korralduse teha vahi alla võtmiseks.

Eesti poolt Läti ja Leeduga sõlmitud lepingute järele võib kohus või kohtu-uurija enne kui väljaandmise nõue diplomaatilisel teel ette pandud, otsekohe teise riigi vastavatelt asutustelt süüdistatava isiku esialgset vahi alla võtmist paluda, sellekohast väljaandmise palve sisseandmist eeldades.

Sel viisil vahi alla võetud isik lastakse vabaks, kui kolmekümne päeva jooksul,

tema vahi alla võtmise päevast arvates, asutusesse, kes teda vahi alla võtnud, ametlik teadaanne ei tule, et välisministeeriumis sellekohane väljaandmise nõue ühes tarviliste lisadega on saadud.

Umbes sama viisi võime ka leida Eesti-P.-A.-Ühisriikide vahelise lepingu artikkel XI, kus muuseas öeldud: Tungivuse korral võidakse vangistuse palvega pöörata otse kompetentse kohtuametniku poole, kokkukõlas maksvate sisemäärustega.

Kuid siin võivad väljaandmise nõudmist esitada ainult vastavad diplomaatilised agendid või teatud juhtumistel nende asemel kõrgemad konsulaarametnikud. Esialgselt vahi alla võetud isik lastakse vabaks, kui kahe kuu jooksul ei ole saadud vormilist väljaandmise nõuet.

Nagu ülal märkisime, võib välisriik nõuda ühes kuritegijaga ka kuriteo läbi saadud asjade väljaandmist. Asjade väljaandmise juures võetakse aga arvesse kolmandate isikute õigusi nende asjade kohta (Eesti-Läti-Leedu I.).

Olevate lepingute alusel on võimalik nõuda ka väljaantud isiku läbilaskmist kolmanda riigi territooriumist. Üldiselt lubatakse läbilaskmist, kui väljaantud isik mitte selle riigi alam ei ole, kellelt läbilaskmist nõutakse, ning kui kordasaadetud kuritegu, mille puhul läbilaskmist nõutakse, võiks aluseks olla isiku otsekoheks väljaandmiseks tähendatud kolmandama riigi poolt (Liszt).

Küütimine läbi kolmandama riigi sünnib selle riigi ametnikkude saatel, kes (riik) selleks nõusolekut avaldanud (Eesti-Läti I. § 13).

Need oleksid väljaandmise asja käigu olulisemad punktid. Katsusime anda üldtunnustatud seisukohti väljaandmise asjas, kuid selle juures ka täpsemalt Eesti poolt sõlmitud lepingutes ning maksva seaduse läbiviidud korda.

Peab tähendama, et kuritegijate väljaandmine reguleeritud riikide vahel lõpmatu hulga lepingute kaudu, kus sisse võetud mitmesuguseid väljaandmise tingimusi ja väljaandmise korde ning mis ühtlased ainult omis põhijoontes, mis siin oleme katsunud lühidalt ette tuua.

Peale ülaltähendatud Eesti poolt välisriikidega sõlmitud lepingute on nüüd „R. T.“ nr. 115/116 s. a. avaldatud Eesti ja Soome vaheline kuritegijate väljaandmise konventsioon.

Tähtsamate kuritegude jälgimine.

(3. järg.)

A. Liit.

B. Toimija (-te) ja ära­kistud vara ava­likukstegemine.

Selles osas pakutavad näpunäited on täiesti üle­arused iseendast selguvate va­randuse ära­kiskumise juhtumiste puhul. Viimaste all mõtlen seesuguseid juhtu­misi, kus kahjusaa­ja või omal algatusel ilmuvad tunnistajad juba ülesandmise pu­hul võivad jälgijale mõnesugused niidi­otsad kätte juhatada, mille abil viimasel võrdlemisi kerge asi on kogu sündmuse vihti üles kerida, näit., röövel-riisuja­kelm on kahjusaa­jale nimepidi tuttav, varast on teopaigal nähtud ja ära tuntud, kitsikusse aetuna tunnistab kahtlusalune oma süü üles ja juhatab ära­kistud kraa­mi kätte. Siin pole õieti muud vaja kui mee­le tuletada üldosas ülekuulamiste ja läbiotsimise kohta antud juhatused, kui ka käesoleva peatüki täht A all antud näpunäited ning kohusetruult protokol­leerida selgunud asjaolud.

Hoopis teistsugusesse mee­leolusse as­tu­me, kui seisame silm silma vastu n. n. pimedada sündmusega, kus kahjusaa­ja tõs­tab kaebtust „tundmatu isiku“ vastu, kus (vähemalt algul) pole teada ühtegi tunnistajat. Ja paraku on viimane arv alati võrratumalt suurem olnud esimes­test. Kui tihti ei ole seesugused sündmu­sed jälgijat sundinud piirduma ainult avalduse kirjapanemisega ning juba esi­mesest silmapilgust usku kaotama ava­likukstegemise võimalusse, paremal ju­hatusel lootma jäädes „õnneliku juhuse“ peale, saatus, mis kõige enam ähvar­dab pimedaid „leivakoti vargusi“. (Kül­lap selleks jooksva töö rohkuski omast­kohast kaasa mõjub!) Siin võib taga­järgi anda ainult raugemata huvist iga sammu peal kantud püsiv kava kin­del jälgimine, selle sõna tõsisel mõttes.

Võõra vara ära­kiskumise kurite­gude jälgimise kavades näib mulle kõi­ge otstarbekohasemana tuntud Saksa krim­inallisti Dr. Weingarti poolt loodud kava (Dr. A. Weingart, „Kriminaltaktik“), millise allpool peajoontes juhiseks võ­tan, kõrvale kaldudes temast niipalju, kuipalju ta meie oludest otsekohe lahku läheb. Seejuures käsitan röövimiste-rii­sumiste-varguste-kelmuste jälgimist ühi­sel, et hoiduda üle­arustest kordamis-

test, millised vastasel korral oleksid pa­ratamatud, kuna nii ühe kui teise nime­tatud kuriteo selgitamise vahendid ja võt­ted „pimedal“ juhtumisel on suure­malt jaolt ühesugused.

Teatava kuriteoliigi eri-jälgimiskava seisab õieti üldosas juhatatud jälgimisabi­nõude plaanipärasel ära­kasutamises, vastavalt selle kuriteo liigi iseloomule. Weingart jaotab varanduste ära­kisku­mise süütegude jälgimiskava kõige pealt kahte peaosaks: I. käsiloleva süüteo as­jaolude ilmutamine, II. mitme ühelaadi­lise süüteo asjaolude kõrvutiseadmine, Esimesse kuulub omakord: 1) sündmuse olemasolu kindlakstegemine, 2) juhtivate asjaolude selgitamine ja hindamine, 3) juhtivate asjaolude kasutamine (kelle kohta need sünnivad) ja kaht­lusaluse süü tõendamine. Teine osa puudutab mitmesuguste registratuuri and­mete kasutamist: 1) toimunud ära­kisku­mise juhtumiste nimekiri, 2) ära­kistud varanduste nimekiri, 3) kahtlaste isikute ja kohtade nimekiri.

I. Käsiloleva süüteo asjaolude ilmuta­mine.

1) Süüteo olemasolu kind­lakstegemine. „E. P.“ nr. 137 lhk. 468 on juba tähendatud selle peale, et ülesandjad-kahjusaa­jad mõnikord eksti­vuse või jälle teadmatuse tõttu avalduse teevad varguse üle, mida tõepoolest pole olnudki. Peale selle on aga veel üks liik olematute varanduste ära­kiskumise süütegude ülesandmisi, millega politseid küllalt tihti tülitatakse, nimelt ülesandja poolt teadlikult väljamõeldud sündmused, kuriteo simulatsioon.

Simuleeritud süüteo taga peitub alati mingisugune omakasupüüdlis eesmärk; enamasti esinetakse nendega kätte­usaldatud võõra vara raiskamise kinni­katmise sihiga, samuti aga ka võõra vara otsekohe­seks omandamiseks, näit. amet­nikud, kassapidajad on kätteusaldatud summa läbi löönud või kõrvale pannud, ja simuleerivad selle katteks riisumise või varguse; sedasama võib juhtuda ka äri­juhtidega, varanduse hooldajatega. Äri­mees simuleerib varanduse ära­kiskumise, et selle läbi võlausaldajatelt kokkulepet

välja pigistada, mis simulandile kasutoov, kelm — et varguse vastu kinnitamise tasu välja petta, väärtpaki saatja — et posti valitsuselt välja nõuda olemasolematu saadetise hinda, mille ütleb pakis saanud olevat, reisija — võõrastemaja teenijate hoolde usaldatud asjade eest tasu nõudmiseks, kuna tegelikult tema reisikohver juba hoiule andes tühi oli jne. Seepärast on põhjust küllalt seesuguste ülesandmiste puhul, kus kaduma läinud muu seas kätteusaldatud vara, ehk kus ülesandjal võimalik on muul viisil simulatsiooni läbi ainelist kasu saada, silmad kõrvad valvel hoida. Enesestnõistatav, et kirjeldatud asjaolud mitte igakord simulatsiooni ei tähenda.

Et simulatsiooni paljastada, selleks tuleb järgmist tähele panna:

1) Kuidas ülesandja sündmust kirjeldab? Tõsine kahjusaa- ja tarvitab harilikult ülekuulaja abi, juhtivate küsimuste näol, et sündmuse üksikasju meele tuletada ja neid õigesse ritta seada. Tihti pole ta seda ehk teist peenest oskanud tähelegi panna ja seda tuleb alles teistelt pärida või koha peal kindlaks teha. Tema seletused, näoilme ja erutus on loomulikud ja loogilised, täiesti mõistetavad sündmuse iseloomu ja asjaolude kohaselt. Ta on sündmuse hariliku tajumise teel vastu võtnud ja väljendab seda oma arusaamise ja arenemisastme piirides. Simulant sellevastu peab sündmuse üksikasjad esiteks välja mõtlema, oma ettekujutuses sündmuse konstrueerima ja oma vaimusünnituse lõpuks pähe õppima.

Siin ähvardabki simulanti hädahoht: ta konstrueerib tihti liiga täieliku pildi, püüdes ennast varustada sobiva vastusega iga võimaliku politseiniku küsimuse peale, ta kannab oma päheõpitud osa liiga soravalt ette, nagu näitleja laval, tema sisemine kaasaelamine sündmuse üksikasjade meeletuletamise juures tundub tehtuna.

Tähelepanelik ja kogenud jälgija märkab peagi seesuguseid vastolusid kui need on olemas, ja püüab neid juba ülekuulamise juures hästivalitud küsimuste varal lahendada, kuid harva siiski õnnestub palja ülekuulamisega, avaldusprotokolli kokkuseadmisel, simulanti paljastada. Seepärast oleks järgmine samm simulatsiooni kahtluse puhul selgitada:

2) Kas see asi tõepoolest olemas oli, mille ärakisku-

mise üle avaldus tehti? Kahtlasele raha kaotsimineku puhul, näit., selgitada teadete kogumise teel, kuidas ülesandja rahaline seisukord viimasel ajal oli, kas ta ei kaebanud kellegi vastu kitsikuse üle, kas ta ei otsinud laenu, kas kassaraamatute saldo krediidi poolel juba kauemat aega ülemäära suur ei seisnud, kas ülesandja väikese palga juures juba kauemat aega pillavalt elanud ei ole, kas ta (näit. kaupmees) ei ole viimasel ajal kaupa kellegile suuremal arvul edasi annud jne. Edasi selgitada:

3) Kas kuriteo jäljed ja märgid ei ole võltsitud? Mõnikord kriimustab röövimise-riisumise simuleerija ennast mõnelt poolt või laseb omal kuuli läbi riiete j. m., et vägivalla tarvitamist usutavamaks teha. Siin tuleb tähele panna, kas kriimustused ja muud märgid sel kujul võisid tekkida, nagu seda ülesandja kirjeldas, tarbekorral arste ja muid asjatundjaid abiks kutsudes. Kui röövimine-riisumine pidi sündima kohas, kus jalajälgede tekkimine mööda-peasematu, näit. pehme maa peal, lumes, siis tingimata vaatlusega selgitada, kas jäljed on olemas ja kas need ülesandja kirjeldusega sobivad.

Eriti põhjalikult toimetada teopaiga vaatlust, kui tegemist on simulatsioonikahtlase murdvargusega. Siin tuleb samuti tähelepanu selle peale pöörata, kas teopaiga pildis ei leidu midagi üleearust, ebaloogilikku. Selleks mõned näitused:

Kusagilt kaubatarvit. ühisuse kauplusest olevat varustatud akna võrkumise teel mitmesugust kraami, muu seas ka poolteist puuda heeringaid, millised nähtavasti kotti pandud ja läbi lõhutud akna välja viidud (uksed olid puutumata). Vaatlusel on näha soolveest märg koti ase heeringa nõu kõrval, samasugused asemel akna all põrandal ja väljas akna kohal maas. Nõu juurest viib soolvee tilkade rada akna juure, kuid soolvee tilgad puuduvad akna laval, kus muu seas pakkimise paberi lehed seisavad. Selle asemel läheb soolvee tilkade rada akna juurest uksele ja sealt välja.

Üksikus kohas elutsev isik tahab olla paljaks röövitud. Röövlid olevat läbi katmatu akna tema peale revolvril lasknud, tema aga hüpanud laskmise ajal kõrvale ja kuul tunginud ainult tema pintsaku hõlmast läbi ning sealt edasi vastas olevasse seinale. Kui nüüd vaatluse puhul seinale oleva augu juurest tõmma-

take nöör läbi akna ruudus oleva kuuli avause, kuni kohani, kus laskja ülesandja seletuse järele seisnud ja ülesandjat enast seisma seatakse kohale, kus ta laskmise ajal olevat seisnud, selgub, et auk pintsakus hoopis kõrgemal seisab tõmmatud joonest. Ülesandja võlgneb mitmele isikule suurema summa ja on hiljuti raha saanud, millest oleks jätkunud võla tasumiseks, kuid saadud raha on röövliid ära viinud.

Täiealine talunik annab üles, et sõites linnast koju poole tunginud tee peal temale 6—7 mehest koosnev tundmatute salk kallale, jaganud temale hoobe ja kiskunud temalt vägivallega rahakoti ning taskukella. Temal läinud aga korda kallaletungijaid tagasi lüüa ja selle juures ka oma taskukella ärakiskuja käest tagasi võita. Näitab palitu sisemist taskut mille kallaletungijad lõhki rebinud, tema pea ja keha küljes leiduvad kriimustused ja muhud, ta kirjeldab võrdlemisi täpselt kallaletungijate välimust. Temaga ühes vankris sõitnud naaber kinnitab ülesandmist. Otsitakse suure hoolega roimarisid, kuid asjata. Viimaks leitakse tunnistaia, kes kahjukannatajaid kusagil peatuskohas näinud, samal reisil, kuid kümme-kilomeetrit ülesantud sündmuspäigast kodupool, järjelikult pärast kallaletungimist. See tunnistaia teadis rääkida, et kahjukannataja, kes tublisti joobnud olnud, tema nähes ise oma palitu tasku lõhki rebinud, ka polnud tema küljes siis kriimustusi märkida. Tema seltsiline olnud aga purujoobnud ja maganud vankril.

Siit edasi selgus ikka rohkem andmeid, mis sündmuse olemasolu küsitavaks tegid. Viimaks tunnistas ka ülesandja, et kogu lugu olnud väljamõeldis. Ta seletas: peatuskohast edasi sõites kukkunud tema vankrist välja, kus juures enast kriimustanud. Tahtes selle nalja peale lonksu viina võtta, selgunud, et viinapudel tühi. Ta äratanud kaaslane, et sellelt viina küsida. Kaaslane küsinud, kuidas ta oma näo ära kriimustanud. Tahtes kaaslast narritada, luuletanud ta terve loo kallaletungimisest. Nähes, et viimane asja tõsiselt võtab ja tema vahvuse üle suurt vaimustust avaldanud, tekkinudki tal soov, asja politsei kaudu laiemalt tuttavaks teha. Kaaslane-tunnistaia aga seletas, et tema võtnud joobnud peaga asja niivõrd tõsiselt, et hiljemalt uskuma hakanud, nagu oleks ta sündmust oma silmaga pealt vaadanud.

Viimane näitus on huvitav ja mitte vähem õpetlik oma omapärase motiivi poolest. Motiivide hulgas oleks peale selle veel nimetada kättemaksu, millest mitmed näitused võiks tuua.

Lõpuks peab aga tähendama, et ei puudu ka seesugused juhtumised, kus väga paljud ja pealt näha kaaluvad asjaolud, vägisi sunnivad oletama simulatsiooni, kuid hiljem selgub ometi, et tegemist on tõsise kuriteoga. Seepärast olgu veel kord meele tuletatud, et simulatsiooni otsusi ei tohi iganes teha kergel käel ja teiseks — simulatsioonikahtlast sündmust jälgitagu sama hoolsalt, nagu iga teist sündmust.

(Järgneb.)

Siseministeeriumi 1926. aasta eelarve.

O. Angelus.

Siseministeeriumi 1926 a. korraliste kulude eelarve on 394.051.600 marga suuruses kokku seatud ja on 36.406.200 marga võrra suurem kui käesoleva aasta eelarve. Erakorraliste 1926 a. kulude eelarve on 19.000.000 marka — need kulud esinevad ainult piirivalve osas — ja kuna 1925 a. eelarves erakorralisi kulusid üldse pole ette nähtud, siis on kogu siseministeeriumi kulude eelarve 55.406.200 marga võrra suurenenud.

Kõige enam on tõusnud piirivalve valitsuse summa: korraliste kulude osas 29 1/2 miljoni marga võrra ning erakorraliste kulude osas 19 miljoni marga võrra, seega

kokku 48 1/2 miljoni marga võrra. See suurenemine on tingitud osalt koosseisude suurendamisest, osalt uute väljaminekute juuretulekust ja seniste kulunormide suurendamisest uute seadluste maksmapanemise tõttu, osalt sellepärast, et piirivalve valitsus käesoleval aastal läinud aastate tagavarasid kasutab (nagu puud, hobuste moon ja riidevarustus), nii et 1926 a. peale mingisuguseid tagavarasid koguda ei saa, osalt selle tõttu, et senini mõned kulud kaitseministeeriumi poolt kanti ehk aga eraisikute poolt tasuti, mida tulevikus enam pole ette näha, ja osalt lõpuks mõnede maksunormide suurendamisest.

Üle poole piirivalve korraliste kulude eelarve suurenemisest langeb palga paragrahvi peale, s. o. 16.183.000 marka. Palga liiter ise pole võrdlemisi nii suurelt tõusnud (umbes 2,3 miljoni marka), kui just mitmesuguste tasude liiter (ligi 14 miljoni marka). 1924 a. lõpul selgus, et piirivalve koosseis eriti ida piiril liig väike on selleks, et korralikult piirivalve peale pandud ülesandeid täita, mispärast ka vastavalt koosseisu tuli suurendada. Mis puutub mitmesuguste tasude liitri tõusu, siis on see seletatav vahepeal maksuma pandud uute normidega ja seadlustega. Nii on uue „kaitseväelaste korteriga varustamise seadlusega“, mis Vabariigi Valitsuse poolt 24. apr. s. a vastu võetud, ohvitseride, sõjav.-ametnikkude ja üleajateenijate korteri rahade normi tuntavalt tõstetud, võrreldes endiste normidega. Arvesse võttes Riigikogu sooviavaldust, on Vene piiril, kus toiduained võrdlemisi kallimad kauge veo tõttu, teenivale meeskonnale, kelle teenistus eriti raske, eelarvesse võetud päevarahad 1% kuu palgast päevas „Vene piiriäärses maaribas asuvates piirivalve osades teenivate ohvitseride ja valvurite päevarahade seadluse“ („R. T.“ nr. 119 1925 a.) põhjal.

Kulud, nagu ametnikkude ja teenijate toetus, üüri ja kütte kulud, toitlus ja kraami varustus on suurenenud suuremate koosseisusse tõttu.

Kantselei kulude paragrahvis on posti- ja telefonikulude osa suurenenud, nagu ka kõigis teistes siseministeeriumi osades, mis tingitud uute, kõrgendatud tariifide maksmapanemisest.

Senini andis piirivalvele laskemoona ja lõhkeaineid kaitseministeerium; kuid 1. jaanuarist 1926. a. arvates kavatakse kaitseministeerium seda väljaandmist lõpetada, mispärast vastavad kulud piirivalve eelarves umbes 3 milj. marga võrra on suurenenud. Umbes sama on lugu kindlustustöödega (§ 90). Senini aitasid piiri traataeda korras hoida piiriäärsed kaupmehed; nüüd kus kaupluste täielik sulgumine läbi viidud, jääb terve piiri traataia korrashoidmine riigi kanda.

Politsei peavalitsuse eelarve on suurenenud 5,8 miljoni marga võrra, mis tingitud: toetuse suurendamisest tuletõrjujatele (1 miljoni pealt 2 miljoni peale), palkade liitri suurenemisest, olgugi et koosseise suurendatud ega palkasid kõrgendatud pole, mis sellega seletatav, et osa koosseise, näit. politseikooli osas, mitte käes-

oleva aasta algul maksuma ei hakanud, vaid mõni kuu hiljem, kantselei kulude suurenemisest ärarippuvalt posti- ja telefonitakside kõrgendamisest, üüri väljaminekute suurenemisest, sest Tallinna linnas kavatakse pea kõiki politsei jaoskondi välja tõsta, mispärast tuleb uusi ruume leida, mida senini maksetavate normide eest küll võimalik pole kätte saada, majateenijate palgatõstmisest, mis läbiviidud sellekohase 1925. a. riigi eelarve siseministeeriumi Riigikogu alamkomisjoni sooviavaldusel, jooksva remondi suurenemisest, sest politsei valdamisel on mitmed riigimajad, mis hädaliselt remonti vajavad jne. Selle vastu on aga mitmed kuluosad tuntavalt vähenenud, nagu, näiteks, palga liiter keskasutuse osas, ametnikkude ja teenijate varustus, relvad ja nende varustus, ametsõitude tasu (nii hästi keskasutuse kui ka alluvate asutuste suhtes), vallasvara soetus, mitmesugused kulud jne.

Siseministeeriumi keskasutuse eelarve on suurenenud ümmarguselt 1,9 miljoni marga võrra, mis peaaegselt remonttööde ja posti kulude arvele tuleb panna.

Administratiiv-asjade peavalitsuse eelarve on veidi suurenenud, kuid ainult selle tõttu, et likvideeritava rekvireerimise ja sõjakahjude hindamise peakomisjoni mõned ametnikud, kes seda likvideerimise tööd peavad läbi viima, on administratiiv-asjade peavalitsuse koosseisu võetud ja ühenduses sellega ka, näit., arstiabi kulud veidi suurenenud.

Omavalitsuse asjade peavalitsuse eelarve on vähenenud mõnede väiksemate kulude ärajäämise tõttu.

Rekvireerimise ja sõjakahjude hindamise peakomisjoni on kavatsus 1. jaanuarist 1926 a. likvideerida ning alles jätta ainult kolm ametnikku kuni 1. oktoobrini 1926 a. puhtkantseleilise töö tegemiseks likvideerimise juures. Nende ametnikkude palgad on ühes teiste vastavate kuludega, nagu tähendatud, administratiiv-asjade peavalitsuse eelarvesse kantud.

Üldiselt tuleb tähendada, et siseministeeriumi koosseisud 1926 a. peale on väiksemad ette nähtud, kui nemad tegelikult praegu on. Piirivalvet, kus koosseisude suurenemine Vabariigi Valitsuse otsuste põhjal 1924 a. lõpul ja 1925 a. algul läbi viidi, on kavatsus praeguse koosseisu piiridesse jätta, samuti politseid ja ja teisi ministeeriumi osasid. Vähenetatud

on 1. jaanuarist 1926 a. arvates 8 ja 1. oktoobrist 1926 a. arvates 3 rekvireerimise ja sõjakahjude hindamise peakomisjoni ametniku kohta. Suurendatud on koosseisude ühe administratiiv-asjade peavalitsuse juhataja abi koha võrra, sellepärast, et töö selles peavalitsuses juba suurenenud on ja veel märksa suureneb uute seaduste vastuvõtmisega Riigikogu poolt, ja ühe noorema kandidaadi koha võrra keskasutuse juures, kes oleks õpilaseks administratiiv-alal ja keda ühtlasi võiks selle peavalitsuse juure komandeerida, kus kõige rohkem tööd, mis tarvilik väheste koosseisude tõttu. Senini saadi sellest ajutiste tööjõudude palkamise teel üle, kuid praktika on näidanud, et juhuse-

liste isikute ajutiselt ametisse võtmine kasulik ei ole. Vastavalt kandidaadi aasta palgale on vähendatud ajutiste tööjõudude krediit keskasutuse ja politseipeavalitsuse juures.

Siseministerium on kulutav ministerium, tulud esinevad temas otsekohele ainult politsei peavalitsuse ja keskasutuse osas (Kadriorg); kaudseid tulusid, nagu näit., piirivalve poolt tabatud salakaubavedajate trahvimaksud jne. ei võeta arvesse.

Võimalik, et esitatud eelarves veel mõningaid muudatusi ette võetakse, sest mitme küsimuste kohta ei ole praegune ministeriumi juht veel saanud lõpulikku seisukohta võtta pikemaajalise haiguse tõttu.

Tsheho-Slovakkia riigiametnikkude palga- ja avanseerimise seadus.

Tsheho-Slovakkias töötab senaator Páneki uue riigiametnikkude palga- ja avanseerimise seaduseelnõu välja, mis nii hästi valitsuse, kui ka riigiteenijate keskuhingu ning rahvus-sotsialistide parlamendi rühma, kuhu kuulub senaator Páneki, heakskiitmist on leidnud. Eelnõu esitati parlamendile ning arvatakse, et tema vastuvõtmine veel käesoleva aasta sügisel sünnib, seda enam et Páneki eelnõu, keda loetakse autoriteediks ametnikkudesse puutuvate küsimuste alal, igapidi täielik on ja arvatavasti praeguse seaduse pahesid suudab täielikult kõrvaldada. Seaduseelnõu tahab ametnikkude ametisse määramisel ja kõrgendamisel arvesse võtta nii hästi eelharidust, kui ka töösust ja töövõimet, nii et uue seadusega kavatakse praegusest põhimõttest loobuda, et ainult eelharidus, s. o. kooliharidus on mõduandev ametnikkude avanseerimisel. Ametnik ei jää eluksajaks ühte ja sama liiki ainult selle tõttu, et temal vastav kooliharidus puudub. Teisest küljest tahetakse praegust nähtust kõrvaldada, et mõnikord alluv ametnik rohkem palka saab, kui tema otsekohene ülemus. Eelnõu näeb ette seitse ameti liiki, milledest allpool lähemalt jutt.

Uus Tsheho-Slovakkia seaduseelnõu on sellepärast eriti huvitav, et tema enam-vähem täielikult seda probleemi lahendab, mille lahendamise üle ka meil pead mur-

tud. Meil ei ole teatavasti võimalik ametnikkudele, kes pikemat aega korralikult ühel ja samal kohal teeninud, kes aga veidi suurema vastutusega kohale ei kõlba — harilikult otsustusvõime puudumisel — tasu anda hea teenistuse eest: mingisugust palgakõrgendust üksikute ametnikkude suhtes isiklikult läbi viia ei saa, sest meil on teatavasti palk kohaga kõige kindlamalt seotud, ühekordseid toetusi tsiviil-asutustes pole ette nähtud (vastandina kaitsevæele, kus vähemalt üleaja teenijad teatava aja väljateenimise järele ühekordset toetust saavad, mille suurus ära ripub vahetpidamata ärateenitud ajast) ning aukraade tsiviilasutustes samuti ette nähtud pole. See aga paneb juhatajaid mõnikord raskesse seisukorda: tahetakse kauaaegset teenistust teistele eeskujuks millegagi tasuda — kuid selleks puudub igasugune võimalus. Sellest siis tekivad muu seas iga-aastased nähtused riigiasutuste eelarvete kokkuseadmiste juures koosseisude osas, kus väiksema palgaliste ametnikkude arvu vähendatakse ning veidi kõrgema palgaliste ametnikkude arvu vastavalt suurendatakse, kus eelarvesse võetakse mitmesugused käsutusametnikud, kes harilikult muud pole kui need samad lihtkantseleijõud, kus laudkondade, toimkondade jne. ülemate ja juhatajate arv kasvab, kus asjaajajate arv suureneb jne. See on hädadaabinõu, mis meil teise võimaluse puu-

dusel kiiduväärt teenistuse tunnistamiseks ette võetakse ja mis otstarbekohane ega ka õiglane pole.

Tsheho-Slovakkias kavatakse seadusprojekti järele asja nii korraldada:

Seadus näeb kõige pealt ette avanseerimist teatava aja järele, kusjuures ametnik sarnase avanseerimise tõttu hakkab rohkem palka saama, täites selle juures endiseid kohusi. Avanseerimine võib sündida, kui ametnik vähemalt kaks aastat ühel ja samal palgaastmel olnud. Et aga palgakõrgendust sarnasel moel saada, peab ametniku üldine attestatsioon vähemalt „hea“ olema omas kokkuvõttes ning ametnik peab ettekirjutatud ametalalise eksami sooritama. Nii kaua kui ametniku suhtes püsib attestatsiooni kokkuvõtte „vähem kõlbulik“, ei või ametnik järgmise palgaastmesse edasi nihkuda. Sarnane avanseerimine sünnib kolmekümne teenistusaasta jooksul, kusjuures seda aega arvesse ei võeta, mis ametnik õpilasena mööda saatis. Ametnikud, kes 60 aastaseks saanud, ei või enam selle „aja-avanseerimise“ osaliseks saada. Iga ametnik võib ainult 15 korda aja-avanseerimise osaliseks saada, teiste sõnadega 15 astet läbi teha.

Selles „aja-avanseerimise“ suhtes liigitatakse riigiametnikud 5 gruppi, ärarippuvalt teenistuse kohuste iseloomust. Esimesse gruppi kuuluvad kõik need administratiiv- ja tehnika alal tegutsevad ametnikud, arhiivaarid, tervishoiu ametnikud, loomaarstid jne., kellelt põhimõttelikult nõutakse ametisse võtmisel lõpetatud keskkooli ehk ülikooli haridust. Üldse arvatakse sellesse gruppi kõik, ka teistel aladel teenivad riigiametnikud, kellelt kesk- ehk ülikooli haridust tingimata nõutakse.

Teise gruppi arvatakse need ametnikud, kes juhtivatel kohtadel osakondades ja jaoskondades teenivad ehk erilistel, tähtsamatel kohtadel on, samuti nende abid ning järelvalvet teostajad ametnikud, kellelt ülikooli haridust ei nõuta. Sarnaste kohtade nimekirj avaldatakse peale seaduse vastuvõtmist valitsuse määrusega. Siia kuuluvad edasi kõik arve- ja raamatupidamise osakondade juhatajad riigi keskasutustes ja lõpuks ametnikud, kes küll kõiki eeltingimisi täidavad, mis on maksvad praegu ülesloetud ametnikkude suhtes, kes aga pole ise sarnasele kohale määratud vastavate vakantsete kohtade puudumisel; neid ametnikke arvatakse aga

teise gruppi alles peale 15 aastast vahetpidamata, laitmata teenistust. Viimase liigi ametnikkude määramise suhtes annab valitsus lähemaid juhtnõure.

Kolmas grupp: siia arvatakse kõik arve-, eksekutiiv ja kantselei ametnikud vähema tähtsusega iseseisvusega, samuti vähem tähtsate osakondade ja toimkondade juhatajad.

Neljandasse gruppi kuuluvad alamad ametnikud, kes registreerimise ja sarnaseid kantselei töid teevad, samuti ka kvalifitseeritud teenijad.

Viies grupp koosneb teenijatest.

Viimases grupist võib neljandasse gruppi üle viidud saada peale kümneaastase vahetpidamata teenistuse, kui teenija kõiki neid üldiseid tingimusi täidab, mis neljanda grupi ametnikkudelt ja teenijalt nõutakse. Üleviimine sünnib vastava ülemuse korraldusel. Neljandast võib pääseda kolmandasse gruppi, kui ametnik on vahetpidamata 15 aastat riigiteenistuses olnud, kui tema on näidanud, et tema suudab kolmanda grupi ametnikkude tööd ära teha ja kui tema on vastava ametalalise eksami hea eduga sooritanud ning kui tema on oma teenistuse kestel vähemalt kolmel korral väga hästi attesteeritud. Üleviimine võib ainult siis sündida, kui ametnik ise seda palub. Üleviimist — ülendamist korraldab vastav keskasutus. Üleviimine kolmandast grupist teise võib sündida, kui ametnik juba asetäitjana mõni aeg kohal teeninud, mis teises ametnikkude grupis ette nähtud ja kui tema eelpool ülesloetud tingimustele hea attestatsiooni ja eksami tegemise osas vastab. Ka siin võib üleviimine ainult ametniku isikliku palve põhjal sündida. Ülendamist toimetab vastava keskasutuse juhataja. Lõpuks võib ametnik teisest esimesse gruppi üleviidud saada, kui tema vähemalt kolm aastat kohal teeninud, mis administratiiv-, tehnilisi jne. teadmisi ja vilumust nõuab ja kui tema hea eduga vastava erialalise eksami sooritanud on ning üldse kõigile ettekirjutatud nõuetele vastab. Üleviimise eeltingimuseks on samuti väga hea attestatsioon vähemalt kolme aasta jooksul. Ka siin sünnib üleviimine siis, kui ametnik selleks palve avaldab. Ülendamine sünnib vastava keskasutuse juhataja ettepanekul ministrite nõukogu poolt. Ametnikkude üleminekul neljandast kolmandasse ja teisest esimesse gruppi, peab oma arvamist selle kohta avaldama attesteerimise komisjon.

Kaebusi mitteüleviimise kohta, mis ametnikkude poolt esitatakse, otsustab see ülemus ära, kes on sellest kõrgem, kellest ülendamine ära ripub.

Mitte ühelegi ametnikule, kes tahab erialalise eksami ära anda, ei või selleks taktusi teha, kui tema üldistele, erimäärustega fikseeritavatele nõuetele vastab. Erialalised eksamid peavad kõigiti vastama neile ülesannetele, mis on ette nähtud vastava grupi ametnikkude suhtes.

Kõik riigiametnikud liigitatakse edasi seitsmesse teenistusliiki. Allpool järgnevad tabelid näitavad, kui palju keegi vastavas liigis palka saab. Ühest liigist teise üleviimise kohta leiavad lugejad seletusi allpool.

C. VII teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	8.000
2.	8.000
3.	9.000
4.	9.500
5.	10.000
6.	10.500
7.	11.000
8.	11.500
9.	12.000
10.	12.500
11.	13.000
12.	13.500
13.	14.000
14.	15.000
15.	16.000
16.	17.000
17.	18.000

B. VI teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	12.000
2.	13.000
3.	14.000
4.	15.000
5.	16.500
6.	18.000
7.	19.500
8.	21.000
9.	22.500
10.	24.000
11.	25.000
12.	27.000
13.	28.500
14.	30.000
15.	32.000
16.	34.000

17.	36.000
18.	38.000
19.	40.000
20.	42.000
21.	44.000

A. V teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	25.000
2.	26.500
3.	28.000
4.	29.500
5.	32.000
6.	34.000

A. IV teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	36.000
2.	38.000
3.	40.000
4.	42.000

A. III teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	44.000
2.	47.000
3.	50.000

A. II teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	50.000
2.	55.000
3.	60.000
4.	65.000

A. I teenistuse liik.

Palga aste.	Aastane palk Tshehi kroonides.
1.	70.000
2.	75.000

Palkade ümberarvamisel Eesti markadesse, tuleb arvata 1 Tshehi kroon ümarguselt 11½ Eesti marka. VII teenistuse liiki kuuluvad kõik neljanda ja viienda grupi ametnikud ja teenijad, VI — liiki kõik esimese, teise ja kolmanda grupi ametnikud, kes teatava aja ärateenimisel üle viidud, ülejäänud liikidesse kõik kõrgemad ametnikud. Seaduslik aeg, mille möödumisel võib samas liigis kõrgemale, järgmisele palgaastmele üle viidud saada, on kaks aastat VII kuni IV liigini ning kolm aastat III kuni I liigini. Rippumatult „aja-avanseerimisest“ võib ametnik ühest teenistuse liigist teise, kõrgemale ülevii-

dud saada, kusjuures tuleb järgmist silmas pidada. Selles teenistuse liigis, kuhu ametnik nimetati, peab tema nii palju astmeid läbi teenima, kui temal eelmisest liigist veel teenida jääb, selleks et üldse seadusega määratud 15 astet kätte saada. Kui seda arvu pole võimalik selles liigis kätte saada, millesse ametnik ülendati, siis saab tema palka järgmise liigi palgaastme järele, ilma et teda vaja oleks igal korral sellesse liiki üle viia. — Kui ametnik vahetpidamata teeninud ei ole, või aga vahepeal sarnases asutuses teenis, kus kirjeldatud ülemineku ja ülendamise viisi pole ette nähtud, võib temale siiski teatav aeg arvesse võetud saada; selle küsimuse üle otsustab ning aja määrab ära vastava keskasutuse juhataja. Õpilased saavad kõige madalama palgaastme järele palka, kusjuures neile elukalliduse lisapalka, millest allpool veel jutt, ei makseta. Sellejuures peavad VI liigi õpilased vähemalt üks aasta teenima, enne kui neid ametnikkudeks nimetatakse; VII liigi õpilased, kes samuti kõige madalama palgaastme järele palka saavad, peavad neli aastat teenima, enne kui neid võidakse koosseisuliste teenijate ehk ametnikkude hulka arvata. Mõned kergendused on neile õpilastele palga ning väljateenimise aja suhtes ette nähtud, kes tarvilise erialalise eksami ära annavad seal, kus see võimalik ja nõuetav.

Nii pea kui keegi ametnikuks ehk teenijaks nimetatud ning vastavasse gruppi kõige alamale astmele paigutatud, algab „aja-avanseerimine“, mida võib seisma panna ainult attesteerimise komisjoni ehk aga distsiplinaarkomisjoni otsus. Kui ametniku vastu on tõstetud ametalalise üleastumise süüdistus, jääb avanseerimine kuni süüdistuse selgitamiseni ära. „Aja-avanseerimine“ algab viiendas grupis 1-se ja lõpeb 15-da palgaastmega C all tähendatud teenistuse liigis; „aja-avanseerimine“ neljandas grupis algab 3-da ja lõpeb 17. palgaastmega C all tähendatud liigis; „aja-avanseerimine“ kolmandas grupis algab ametnikkudele, kellel ei ole täit keskkooli haridust, 1-se ja lõpeb 15-da astmega B all tähendatud teenistuse liigis. Ametnikkudele, kellel küll lõpetatud keskkooli haridust pole, kuid kellel on vastav erialaline kutseharidus, algab avanseerimine 2-se ja lõpeb 16-da palgaastmega B all tähendatud teenistuse liigis. Avan-

seerimine teises grupis algab 4-da ja lõpeb 18-da palgaastmega B all tähendatud liigis. Avanseerimine esimeses grupis algab keskkooli lõpetajaile ning mittelõpetatud ülikooli haridusega ametnikkudele 5-dast ja lõpeb 19-da palgaastmega B all tähendatud liigis; ülikooli haridusega isikutele algab avanseerimine 6-da ja lõpeb 20-da palgaastmega B liigis. Mäekaevanduse ametnikkudele, kellel vastavad juriidilised ja tehnilised eksamid ära antud, algab avanseerimine 7-ga ja lõpeb 21. astmega B liigis.

Ametnikkude tasud jagunevad kahte liiki: korralised ja erakorralised. Korraliste tasude hulka kuuluvad: palk, elukalliduse lisa, perekonna abiraha ning lisatasu hea attestatsiooni puhul. Erakorraliste tasude sekka arvatakse: juhatuse lisarahad ja eritasu keelteoskuse eest.

Palk arvatakse välja A, B ja C all tähendatud normide järele, lisatasu on pealinna — Praaga — jaoks 20% palgast, teistes linnades 70—90% pealinna elukalliduse lisast, ärarippuvalt linnade suuruselt ning asupaigast. Maal elukalliduse lisa ei makseta. Perekonna-abiraha suurus on 1500 Tshehi krooni iga lapse pealt, mille eest võib pensioniseaduses ettenähtud tingimistel pensioni saada. Peale selle võib iga ametnik 1000 krooni aastas iga lapse eest saada, kes on koolide puudusel (kui on tegemist teise rahvuse piirkonnaga) sunnitud väljastpool isa teenistuskohast koolis käima. Eritasu hea attestatsiooni puhul antakse VII—IV teenistuse liiki kuuluvatele ametnikkudele 10% suuruses palgast, kui attestatsioon on „väga kiiduväärne“, ning 5%, kui attestatsiooni kokkuvõte on „väga hea“. Iseseisvate asutuste ehk osakondade juhatajad saavad niikaua, kui nemad juhataja kohuseid täidavad, juhatuse eritasu: VII teenistuse liigis 5% ja teistes liikides 15% üldpalgast. Selle eritasu suurus ripub ära teenistuskohast: pealinnas maksetakse kõige suurem tasu, teistes linnades vähem. Protsentuaalne vahekord on samasugune, nagu palga väljaarvamiselgi. Eritasu keelteoskuse eest on 10% palgast, kuid see tasu ei või tõusta üle 2000 Tshehi krooni aastas ning maksetakse neile riigiteenijatele, kes täielikult valdavad riigi keelt ning neale selle suudavad ametasju ühes vähemusrahvaste keeles ajada ja tegelikult ka ajavad. See määrus võib aga ka

teiste võõraste keelte suhtes maksuma pandud saada, kui nende teadmine ametasutuses tarvilik ametkohuste täitmisel.

Lõpuks näeb seadus ka ette, et omavalitsuste ametnikkude ja teenijate palgad samale alusele seada tulevad.

Kui ei vea.

Kriminaalkomissar Schultz.

Igale kriminaalametnikule on see tõesti tuntud, et isegi kõige ettevaatlikum ja kavalam kuritegija mõnikord vähese tähtsusega asja peale oma töö juures rõhku ei pane ehk mõnda asjaolu lihtsalt silmapaari vahele jätab, mis võib lõpuks muutuda saatuselikuks. Kuid peale selle ei vea sõna tõsisel mõttes mõnele kuritegijale, keda õnnetus otse tagakiusab. Juhus mängib siin suurt osa, mida kuritegija muidugi ei või ette ainata. Tahaksin mõne loo omast praktikast jutustada, mis ühtlasi näidata võiks, et ametnikud, kes esimestena kuriteo jälgile saanud, iga asjaolu peavad arvesse võtma.

Esseni linnas pandi ühes suuremas äris hästi läbimõeldud ja kordasaadetud murdvargus toime. Murdvaras oli ärisse pappkasti kaasa võtnud, kartes, et äris, võib olla, kohast asja pole, kuhu varastatud kraami panna. Ootamata leidis tema aga ühes ruumis korraliku nahast kohvri, mis enam asjade äraviimiseks kolbas kui pappkast. Mispärast, ei tea: kas lihtsalt unustuse tõttu, või sellepärast, et murdvargal näis mingisugune hädaoht liginemat — igatahes wõttis mees leitud nahkkohvri, toppis selle varastatud kraami täis ja kadus. Järgmisel hommikul tuli kuritegu avalikuks ning kriminaalpolitsei kutsuti veel enne äri avamist publikule varguse paika. Kui ametnikud hoolega äriruume läbi otsima hakkasid, leidsid nemad muuseas ülaltähendatud pappkasti, mis oli äriruumidega ühenduses olevasse keldrisse visatud. Äriomanik ega ka teenijad ei tunnistanud kastikest omaks ja tõendasid, et viimane eelmisel päeval igatahes keldris ei seisnud. Hakati leitud asja vaatama ja selgus, et kasti peale täieline postiaadress kleebitud oli: nimi, linn, tänav, maja ja korteri number. Seega oli siis kast nii ütelda murdvarga visiitkaardiks. Kõigepealt oldi arvamisel, et varas selle kastiga (et see varga poolt maha jäetud oli, selles ei kahel-

nud enam keegi) tahtis meeleldi uurijaid ametnikke valejalgile viia. Kui aga kastil tähendatud korteris põhjalik läbiotsimine toime pandi, selgus õieti ootamatult kõigile ametnikkudele, et kasti peal tähendatud isik ja murdvaras üks ja sama isik oli, sest suurem osa varastatud kraamist leiti hajameelse härra varga juurest. Olgugi, et mees kõige selle peale vaatamata oma süüd salgas, ei aidanud see, sest kuriteo paigale jäänud näpupäljed olid samasugused, nagu kinnivõetud mehe näpupäljedki. Kuid päris imelikuks muutus terve lugu veel selle tõttu, et mees — kes ka varsti oma süüteo üles tunnistas — kaks päeva hiljem abielluda tahtis, et tema varguse ainult sellepärast toime pani, et omale veel puuduvaid majapidamises tarvisminevaid asju odava hinnaga muretseda. Abiellu astumiseks aga pidi mees vabaduses viibima, nii et otsekohe kartus tekkis, et mees — kui teda vabaks jätta — kui ka ei põgene, siiski katsub jälgi segada. Sellepärast pandigi murdvargale ette, otsekohe kõikil asju kohale muretseda ning teisi osavõtjaid välja anda ehk aga viibimata vangimajasse minna ja seega vallaliseks jääda. Mees mõtles mõni minut ning siis võitis armastus.

„Politsei on igas kohas, kuid ainult mitte kanapuuris” — neid sõnu kirjutas kord üks kanavaras, kellel vargus õnnestus, omas heas tujus kanapuuuri seintele — ja tabati, tänu sellele jäljele, varsti politsei poolt. Ka teisele kanavaragale, kes nähtavasti ametvenna arvamisel oli, äpardus asi. Mees varastas 21 kana, tappis need koha peal ja läks koju. Kriminaalpolitsei kutsuti kohale, ametnikud vaatasid puuri läbi ja leidsid selle läheduses ühe numbri, mille sarnaseid välja antakse vabrikutöölisele. Otsekohe tekkis muidugi arvamine, et varas selle kaotas. Numbri najal läks korda varsti ka töölise nime teada saada ja samuti tema

aadressi. Kui kriminaalametnikud varga korteri jõudsid, leidsid nemad varga naise eest, kes parajasti kahe kana puhastamisega ametis oli. Kõrval toas leiti puuduvad 19 kana ühes vargaga, kes juba ettevalmistusi oli teinud, et kanu turule viia ja ära müüa. Kui ametnikud oleks hiljem tulnud, siis, kui kanad juba ära viidud ja müüdnud ja toad puhad, poleks muidugi enam kergelt saadud varast kindlaks teha. Juure peab lisama, et tabatud kuritegija südamest imestas, et politsei nii kiirelt suutis tema tabada ja kuidagi ei saanud omale ette kujutada, kuidas see võis juhtuda.

Keegi murdvaras, kes vangimajaja sattunud oli, tahtis sealt maksu mis maksab välja pääseda — „mina austan ja armastan kõige enam vabadust“, seletas mees pärast. Et vangimajast kerge polnud pääseda, siis tahtis mees haigemajaja sattuda, sest sealt, nii kombineeris tema edasi, võib kergemini põgeneda. Et ta aga täitsa terve mees oli, võttis tema haigeksjäämise eesmärgil katkise vana lusika ja neelas selle alla. Tagajärg oli muidugi haigemajaja, kuid ravitsemise abinõu — rhiitsinusõli. Et see tagajärg ei annud, pidi meest tõesti haigemajaja jäetama; tema järele seati aga kõva valve sisse, sellepärast, et tema kavatsuste jälgile saadi. Nii et vangil peale õnneliku operatsiooni siiski korda ei läinud põgeneda. Nii pea kui vang lõikuse tagajärgedest hakkas paranema, viidi tema uuesti vangimajaja tagasi. Kuid tungvabaduse järele oli mehel suur ning umbes nädala pärast kordas tema esimest katset ja neelas jällegi lusika alla. See jantimine aga ei meeldinud arstidele. Vargale anti kahekordne portsjon õli — ning tagajärjed olid head. Pean nimelt veel tähendama, et see lusikasöömise lugu — Essenis (Saksamaa linn, tähendab tõlkes söömine) sündis.

Ei vedanud ka ühel vanal kuritegijal, kes tõendas, et tema kunstnik olevat ja oma haigete, viletsusse sattunud kaas-kunstnikkude heaks raha korjab. Saadud raha pistis mees muidugi oma tasku. Korjamise lehega läks tema rahulikult suurematesse äridesse ja oskas tõesti kunstnikkude elu viletsusi nii elavalt kirjeldada, et temale ka raha anti. Kord sattus tema kauplusse, mille omanik kommunistlike ilmavaadetega mees. Sellest sai kuritegija varsti aru ning seletas abipalumisel muu seas, et tema linnavoli-

kogu liige, kommunist N. on. Mees tõendas, et tema juba teab, kuidas tuleb tööd teha ja tegutseda, et korda luua linna asjadesse; tema olevat juba paaril korral kõnesid pidanud ja näidanud, kuidas olukord tegelikult on ja missugune korralagedus linnavalitsuses on aset leidnud. Vaevalt sai mees oma kõne lõpetada, kui kaupluse uks lahti läks ning sisse astus — tõelik linnavolikogu liige, kommunist N. Ja sarnane õnnetus juhtus vanale kuritegijale suurlinnas, milles pea üks miljon elanikke! Kuritegijal läks küll korda ühes korjanduslehega kaduda, enne kui imestanud linnavolikogu liige olukorrast aru sai, kuid ühtlasi oli sellega terve korjamise jant avalikuks tulnud ning avanes võimalus politseile anda kelmi täpse kirjelduse. Mees ei võtnud mõnel ajal peale selle vahejuhtumise ka tõesti midagi ette, kuid paari nädala pärast algas tema oma tööd uuesti. Vahepeal aga oli politsei kõigile suurematele äridele kelmi tundemärkide kirjelduse saatnud, nii et tema juba esimesel korjanduse katse tegemisel sisse kukkus ja *vangimajaja toimetati*.

Umbes samasugune nali sündis ka teise kelmiga. See oli omale rahateenimiseks järgmise meetodi valinud: mees läks kusagile ärisse, tellis suuremate summade eest kraami ja palus, et asjad temale võõrastemajaja toodaks, kus tema ka lubas asjade eest maksta. Võõraste-majas ootas tema juba eesruumides ning tähendas kaubatoojale, et tema vahepeal ärist telefoni teel veel midagi juure tellinud on ning palus ka uuesti tellitud asjad ära tuua: rahamaksmine pidi peale lõpuliku tellimise täitmist järgnema. Muidugi mõista, oli kelm siis, kui kaubatooja lisakraamiga uuesti kohale ilmus, ammugi kadunud. Ärid, kes sarnasel moel olid kahju saanud, andsid asjast otsekohe kriminaalpolitseile teada. Politsei hakkas omalt poolt kiires korras ärimeeste tähelepanu varga peale juhtima, sest võis arvata, et tema peale esimeste õnnestunud katsete sarnasest kergest rahateenimise viisist veel ei loobu. Politsei suutis aga neid teateid 2—3 äri-le edasi anda, kui mees jälle tegevusse astus ja ühte suuremasse vorstikauplusse läks toiduaineid „ostma“. Just sellele äri-le oli aga politsei juba asjast teatanud! Nii pea kui mees ärisse tuli, oma tellimise ära andis ning jällegi võõraste-majaja nimetas, kuhu asju viia, pandi

kõik äri ukсед kinni ning toodi kiires korras politsei kohale, kes mehe sinna toimetas, kus tema õige koht.

Kahekordselt ei vedanud kahele murdvargale, kes ühe suurema äri rahakapi kallale asusid. Mehed murdsid eriruumi ukсед lahti, kus rahakapp asus ning hakkasid siis kappi lahti murdma. Kapp oli aga erilise konstruktsiooniga, mis kihvtiseid gaasid hakkas lahtimurdmisel välja ajama. Gaaside väljalaskmiseks polnud teist võimalust, kui betoonist lae sisse augu tegemine. Suure vaevaga

tegid murdvargad ka selle töö ära, tulid tagasi rahakapi ruumidesse ja nägid siis, et auk oli tehtud valekohta, nii et gaasidest ikkagi polnud võimalik lahti saada. Et enam aega ei jatkunud — läksid murdvargad minema. Kuid pärast selgus, et nemad ka siis, kui lae auk oleks õigeste kohta tehtud, poleks raha saanud, sest raha oli rahakapi teises otsas ning kuritegijad vale kohal tööd alanud. Ära minnes unustas üks meestest väikese rätiku kohale, mille abil läks korda kuritegijaid pärastpoole lisaks veel tabada.

Ametlik osa.

Politsei peavalitsuse ülema käsukirjaga 2. juulist s. a. nr. 43

on politsei peavalitsuse kriminaalpolitsei osakonna juure komandeeritud kriminaalpolitsei Narva jaoskonna vanem ametnik Konstantin Aug paigutatud ümber kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna vanemaks ametnikuks, 1. juulist s. a. arvates.

Siseministri otsusega 27. juunist s. a. on kapten Reinhold Täht määratud kaitsepolitsei Pärnu jaoskonna ülemaks, arvates teenistusse ilmumise päevast.

Politsei peavalitsuse ülema käsukirjaga 6. juulist s. a. nr. 44

on Tartu linna politsei 3. jaoskonna ülem Leonhard Kaasik vabastatud teenistusest omal palvel, arvates 1. juulist s. a.

Tartu linna politsei raiooniülem Aleksander Tamman on määratud Tartu linna politsei 3. jaoskonna ülema kohustetäitjaks, arvates 1. juulist s. a.

Politsei peavalitsuse ülema käsukiri 7. juulist s. a. nr. 45.

Siseministri resolutsiooniga 3. skp. vabastatakse teenistusest omal palvel, pensioni peale mineku puhul, Viljandi maakonna politsei ülem Jaan Käär, arvates 10. juulist s. a.

Viljandi maakonna politsei ülema hra Käär'i lahkumise puhul vastutusrikkalt kohalt, kus tema pikemat aega kohuse-truult teenis, pühendades hea eduga kogu oma oskust hoolsale tööle politsei ala tõstmiseks ja korraldamiseks, võites täielist lugupidamist seltskonnas ja kaasametnikkude hulgas, — loen oma kohuseks hra Käär'i teeneid maakonna politsei

ülemaks oleku ajal allakriipsutades avaldada temale teenistuse nimel tõsist tänu ja soovida head käekäiku puhkuseks auväärilise riiklise pensionäärina.

Politsei peavalitsuse ülema käsukirjaga 14. juulist s. a. nr. 46

on kriminaalpolitsei Narva jaoskonna vanem ametnik Richard Ende paigutatud teenistuse huvides ümber kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna vanemaks ametnikuks, arvates 15. juulist s. a.

Politsei peavalitsuse ülema käsukirjaga 17. juulist s. a. nr. 47

on kaitsepolitsei Tallinna jaoskonna ülema abi Pärnus Arnold Aspel nimetatud ümber kaitsepolitsei Pärnu jaoskonna ülema abiks, arvates 1. juulist s. a.

Kaitsepolitsei Tallinna jaoskonna ülema abi Viljandis Aleksander Köhler on nimetatud kaitsepolitsei Pärnu jaoskonna ülema abiks, asukohaga Viljandis, arvates 1. juulist s. a.

Kaitsepolitsei Tallinna jaoskonna nooremad ametnikud Karl Park, Karl Lelle ja Hans Allik on nimetatud kaitsepolitsei Pärnu jaoskonna nooremateks ametnikkudeks, arvates 1. juulist s. a.

Politsei peavalitsuse ülema käsukirjaga 20. juulist s. a. nr. 48

on kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna vanem ametnik Richard Ende määratud kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna ülema abi ajutiseks kohustetäitjaks, arvates 20. juulist s. a.

Kriminaalpolitsei Paide jaoskonna noorem ametnik Helmut Veem on määratud sama jaoskonna vanemaks ametnikuks, arvates 1. augustist s. a.

Väljamaalt.

Maa, kus autodega liikumine keelatud.

Ei tahaks uskuda, et meie aja Euroopas veel kohti leidub, kus autodega sõitmine keelatud on; kuid asi on siiski nii — Shveitsis on kaks kantooni, kus seniajani sarnane keeld püsis. See on osalt arusaadav, sest peasissetuleku allikaks tähendatud kantonidele on väljamaalaste huvireisid mägedesse, keda autode liikumine võib takistada mõnuses looduse nautimises. Alles neil päevil esitati ühe kantonit rahvakogule seaduseelnõu, millega tahetakse keeldu kaotada ja autode liikumist võimaldada. Kas projekt läbi läheb — kõne all on Graubündeni kanton — ei ole ette näha, igatahes on temal palju vaenlasi. Kui Graubündeni rahvakogule seaduseelnõu autorite seisukohale asub, jääb Euroopasse veel ainult üks koht, kus autodega sõitmist ei lubata.

Kuidas raha teenitakse.

Berliinis tuli keegi Kreutner, kes nüüd pettuse eest kohtu alla antud, hea mõtte peale ruttu, ilma suurema vaevata raha teenida. Tema asutas mõne aja eest kohamuretsemise kontori autojuhtidele. Ühtlasi tegi tema lehtedes kuulutamise teel suurt propagandat äri kasuks. „Kes tahab tasuta autojuhi ametit õppida, pööraku autojuhtide kohamuretsemise kontori poole, Berliin, N. W.“ — Selle pealkirja all ilmusid pea iga päev kuulutused suuremates Saksa pealinna ajalehtis. Arusaadavalt õitses äri. Kreutner pidi omale ametnikke palkama, et kõikide kirjade peale vastata, mis temale saadeti. Äri ise seisis selles, et tema isikutele, kes tema poole pöörasid autojuhi ameti õppimiseks, väikese raamatukese 6 Saksa marga eest müüs. Raamat ise oli täitsa väärtuseta „algõpetus“ autojuhtidele. Juba sellega teenis mees väga palju raha. Ühtlasi oli Kreutneril aga ka, nagu tähendatud, kohamuretsemise kontor autojuhtidele. Kohaotsijad pidid temale raha ette maksuma kõikisuguste kohamuretsemisega seotud „kulude“ eest. Selle raha eest saatis Kreutner kohasoovijatele adressa, millistel aga mingit väärtust polnud, sest need olid võetud vanadest ajalehtedest. Mõistagi, et keegi neist noortest meestest, kes Kreutneri vahetalitusel lootsid kohta saada, kunagi teenistust ei leidnud. Lõpuks aga tuli siiski asi ilmsiks — ja nüüd selgus, et Kreutner umbes 2000 is-

kult kirjeldatud viisil raha välja pettis, mille pärast teda ka kohtu alla anti.

Käekirja tundja politsei teenistuses.

Tsheho-Slovakkias tuli Lobositzi linnas ühes suuremas vabrikus suurejooneline tshekkide võltsimine avalikuks, mille läbi vabrik kogusummas üle 5 miljoni Eesti marga kahju sai. Kõigi uurimiste peale vaatamata ei läinud korda süüdlast tabada, kahtlustati küll väga mitmeid ametnikke — kuid kindlalt politsei midagi ei teadnud. Politsei võttis Tsheho-Slovakkias kuulsa käekirja tundja Rudolfine Poppee abiks, kellele 80 käekirja esitati ühes võltsitud tshekkidega — sest 80 isiku kohta võis kahtlus võltsimise toimepanemises tekkida. Poppee'l läks korda süüdlast avalikuks teha, kes aga oma süüd salgas. Politsei hakkas meest jälgima ja pikaajalise töö tagajärjel läkski korda kindlaks teha, et tema tõesti kuaotsitud kuritegija on. Kui mehele süüdistuse tõendused ette pandi, ei jäänud temal lõpuks ka muud midagi üle, kui oma süütegu ülestunnistada.

Surmamine takistustega.

Little Rockis Arkansasi osariigis mõisteti kaks mõrtsukat surma ning see surmaotsus pidi mõne aja eest täide viidama. Kõik ettevalmistused surmamiseks elektritooli abil olid tehtud, mõrtsukad olid kohal, korrapidajad ametnikud paigal ja ei puudunud ka pealtvaatajaid. Otsust ei saadud siiski kohe täide viia, sest selgus, et kõige tarvilikum mees — timukas — puudus, mida alles viimasel silmapilgul tähele pandi. Ja siis selgus, et timukas ei võinudki kohal olla — sest tema istus ise kinni salaviinamüügi ja -veo pärast. Otsuse täidesaatmist ei tahetud edasi lükata ning pöörati publiku poole vabatahtlikkude timukate leidmiseks. Et aga rohkem isikuid leidis, kui vaja, lootsiti ning „õnnelik“ loosivõitja tegi oma töö ära ja sai kindlaksmääratud töötasuna 250 dollarit.

Võitlus naistega kauplemise vastu Ungaris.

Ungari siseministri poolt on määrus maksuma pandud, mille põhjal välispasside väljaandmine naisterahvastele 12 kuni 40 a. vanaduses uuele alusele seatakse ja mõnes mõttes tuntavalt piiratakse. Mää-

ruse seletuskirjas on need motiivid tähendatud, mis on Ungari valitsust sundinud naiste väljamaale sõitmist teatava kontrolli alla seadma. Rahvasteliidul olevate andmete järele, mis sellekohase erikomisjoni töö ja uurimiste põhjal saadud, on üldse naiste arv väga suur, kes väljamaale sõidavad (eriti Jugoslaaviasse, Rumeeniasse, Bulgaariasse, Türgi-maale, Venemaale, Lõuna-Ameerika riikidesse ja Hommikumaa riikidesse), et seal teatrites, kinodes, kabareedes jne. teenistust leida, kes aga harilikult loodetud kohta ei saa, eksiteele satuvad ja oma elu lõpetavad halvas kuulsuses seisvates asutustes. Neid meelitavad reisi-misele kõiksugused agendid, kes nendega lepinguid sõlmivad, millel aga mingit väärtust pole, sest praktiline elu on näidanud, et need lepingud — fiktiiv lepingud on, mille pärast väljarännanud naisterahvad pea ikka sunnitud on oma elu ülespidamise teenimiseks prostitueerima. Selle nähtuse vastu tahetakse Ungaris uue määrusega võitlema hakata.

Määruse järele võivad ametasutused, kes välispasse välja annavad, 12—40 a. vanadele naisterahvastele ka passi mitte otsekohe välja anda, kui kahtlus tekib, et nemad mingisuguste kahtlaste agentide võrku langenud on. Sarnastel kahtlastel juhtumistel peavad väljamaale sõitvad naisterahvad tunnistuse muretsema, milles tähendatud: mis äri see on, kuhu nemad astuda soovivad, kui palju nemad palka hakkavad saama ja kas palgast jätkub ülespidamiseks, kas võib ärijuhte küllalt usaldada, et nemad mitte tegemist ei tee — otsekohe või kaudselt — naistega kauplemisega jne. Sarnaseid tunnistusi antakse välja Ungari välisesituste poolt (teised tunnistused pole maksvad) ehk seal, kus puuduvad Ungari esitused, nende esituste poolt, kes Ungari huvide kaitsmist on oma peale võtnud.

Omapärane kahevõitlus.

Varssavis pandi kahevõitlus toime: mis oma käigu ja tagajärgede poolest küll nii pea vist ei kordu. Ogradave ja Vronia tänavate nurgal sattusid kaks meest kokku, tõmmasid korruga oma revolvruid taskutest ja hakkasid teineteise pihta laskma. Rahvas jooksis cemale ja vaatas huvitatult omapärase kahevõitluse peale. Mõlemad laskjad — vaatamata saadud haavadele — laadisid mitmel korral laskeriistu ja lasid edasi. Kui mõle-

mad juba üle 20 paugu lasknud olid, läks üks pealtvaatajatest ühe laskja juure ja tõukas teda maha, et meeletule laskmisele lõppu teha. Teine jooksis mahakukkunud vaenlase juure, võttis tema revolvri ja katsus põgeneda, ähvardades kõiki maha lasta, kes teda kinni tahavad pidada. Siiski läks ühel julgel töölisel kor-da meest kinni hoida ja laskeriista ära võtta; selgus, et ka tema tublisti oli haavata saanud ja enam omal jalgel seista ei suutnud. Mõlemad viidi haigemajja ja seal selgus, et kahevõitluse mehed on tuntud, politsei poolt tagaotsitud taskuvargad.

Politseiametnikkude korteriolud Saksamaal.

Saksamaa — eriti Preisimaa — politseiametnikud, kes tähtsamatesse kohtadesse suuremal arvul koondatud, kannatavad palju korteriolude all, mis pole parandada suutnud ei valitsuse poolt ehitatud ametnikkude elumajad, ega ka riiklise ehituslaenu abil ehitatud era-elumajad.

Nüüd on Preisi siseministri poolt kokkuleppel rahaministriga nende omavalitsusüksustele, kus on olemas riikline politsei, ringkiri saadetud, milles tähelepanu selle peale juhitakse, et politseiametnikud — nii hästi kõrgematel, kui ka vähem tähtsamatel kohtadel teenivad — pole suutnud mitne aasta jooksul omale korterisid muretseada, et kaugelt suuremal arvul neist tuleb alaliselt kasarmutes ehk tuttavates perekondades kaasüürilistena elada. Ringkirjas palutakse, et omavalitsused korterite määramisel tingimata alati politseiametnikkudele eesõiguse annaksid teiste ametnikkude ja eraisikute ees ja igatpidi kaasa aitaks kirjeldatud pahe kõrvaldamiseks. Juhitakse tähelepanu ka selle peale, et politseiametnikud suuremal arvul kui teised ametnikud, keskohtadesse koondatud on, et linnad ise kõige pealt politsei tööst kasu saavad ja et linnadele on majamaksude seadusega võimalus antud uusi suuri sissetulekuid saada, mis tuleks just korteriolude parandamiseks ära kasutada. Mitmed linnad ongi juba nõusolekut avaldanud ettepanud moel aidata.

Ka tapmise motiiv.

Long Islandil, New-Yorgi juures, tappis käesoleva kuu keskel keegi endine ohvitser-lendur autojuhi. Iseloomustav pealesõjaaegse olukorrale on selle kuriteo mo-

tiivid. Kuritegija põgenes ning jättis maha kirja, milles tema seletab, et autojuhi tapmine sündinud sel otstarbel, et teada saada, kuidas mõjub mõrtsukatöö inimese peale. Lennukil sõitmine ei pakkunud kuritegija oma seletuse järele temale enam mingit huvi ning oli vaja midagi sarnast üle elada, mis temale senini veel teadmata.

Kohtuametnikkude hariduse küsimus Venemaal.

Nõukogude Venemaal on praegu kõva kihutustöö käimas enamlaste poolt loodud seadusandluse teatavaks tegemiseks laiematele rahvahulkadele. Ühenduses sellega on siis arusaadavalt ka päevakorrale tekkinud alamate, kohtutes teenivate ametnikkude hariduse ja eriti juriidilise hariduse tõstmise küsimus. Juhitakse tähelepanu selle peale, et enam mõtet pole töölisi ja talupoegi kohtutesse teenistusse võtta, kellel puudub juriidiline haridus ja kellel sellejuures mingisuguseid praktilisi kogemusi pole. Niisugustele ametnikkudele käib praegune töö üle jõu, vaatamata selle peale, et nendest üldse vähe kasu. Nüüd pööras komissaride nõukogu kubermangude ja oblastite kohtute tähelepanu hariduse tõstmise peale tähendatud ametnikkude suhtes ja soovitas omalt poolt lühikeseajaliste kursuste sisseadumist, kõige pealt juriidiliste kursuste ellukutsumist alamatel kohtadel teenivatele ametnikkudele. Omal algatusel on juba 13 kohtuasutust sarnaseid kursusi organiseerinud.

Viisakas New-Yorgi politsei.

Viimase New-Yorgi politsei presidendi korralduse põhjal peavad politseiametnikud, kellele ülesandeks tehtud tänavate liikumist reguleerida, publikuga, kes liikumise määruste vastu eksivad, äärmiselt viisakalt ümber käima, nii et praegu näiteks, jalakäija, kes valesti tahab üle esimese järgu tänavate minna, küll mitte tema peale kokkuseatud protokollil põhjal trahvi ei maksa, vaid õpetuse osaliseks saab politseikordniku poolt. Liikumise politseiametnik läheb isiku juure ja annab temale sõnalausumata kaardikese kätte, mille peale trükitud: „Kas Teie ka teate, et Teie määruste vastaselt üle tänava läksite? Kes üle tänavate kõnnib seal, kus see keelatud (s. o. mitte tänavate nurkade juures valget joont mööda, mis üle tänava tõmmatud), kes üleminekul ringi

ei vaata ehk muidu hooletu on, viib oma elu meelega hädaohtu. Sellepärast minge üle tänavate ainult tänava nurkadel. Kui seal politseiametnik seisab, siis oodake nii kaua, kui tema signaali annab üleminemiseks. Vaadake alati ringi — paremale ja pahemale poole! Olge ettevaatlik!“ Sarnaseid kaardikesi on nüüd mitme miljoni teisendis trükitud ning New-Yorgi politsei valitsus on kindlal arvamisel, et nemad paremini aitavad võidelda õnnetute juhtumiste vastu tänavliikumisel kui hulgaline protokollide tegemine.

Tuletõrjuja tulesüütajana.

Mõne aja eest põles Szegedi linnas linnavalitsuse hoone osaliselt maha. Kui tulekahju tekkimise põhjuseid uurima hakati, siis selgus, et tegemist on sütitamisega. Politsei hakkas asja igakülgselt uurima, ilma et oleks korda läinud süüdlast kindlaks teha. Kui uurimisega enam kuidagi edasi ei jõutud, otsustati kõik tuletõrjujad salajase kriminaalpolitsei valve alla panna, sest näis, nagu oleks keegi tuletõrjujatest asjas süüdi, ilma aga et selleks oleks uurijatel võimudel kindlaid andmeid olnud. Teistkordsel linnavalitsuse hoone põhjalikul läbiotsimisel leiti pönningul ühe 1917. a. aastakäigu ajalehe tükid. Selgus, et sellest ajalehest on välja rebitud kirjatükk, milles pikemalt ja laiemalt ühte suurt tulekahju kirjeldati, mis 1917. a. Budapestis palju kahju tõi. Politsei poolt anti peale selle kohe käsk, et kõiki tuletõrjujaid kokku kogutaks, kusjuures mehed pidid näitama, kus nemad enne tulekahju lahtipuhkemist linnavalitsuse hoones viibisid (alibi tõendus). Kaksikümne kaks meest suutsid tõeks teha, kus nemad küsitaval päeval ja öhtul viibisid, kuna kahel mehel korda ei läinud ütelda, kus nemad enne tulekahju tekkimist viibisid. Kahtlus langes tuletõrjuja Emerich Bagy peale, kes juba esimesel ülekuulamisel üksteisele vastukäivaid seletusi andma hakkas ning tõendas, et tema pole hoonet põlema pannud. Kui Bagy korteris läbiotsimine toime pandi, siis tehti üllatav leidus. Linnavalitsuse hoone pönningul leitud 1917. a. ajalehe puuduvad osad leiti tuletõrjuja korterist. Nüüd ei jäänud kuritegijal siiski enam muud üle, kui oma süütegu üles tunnista. Leidus lisaks veel tunnistajaid, kes teadsid tõendada, et Bagy mõni päev enne tulekahju ühes restoraanis avalikult oma pahameelt väljendanud linnavalitsuse üle, kes mitte pör-

mugi hoolt ei kannu linna tuletõrje ja tuletõrjujate eest; et sarnane seisukord aga ebaloomulik ja linnale enesele väga kahjulik, tuleb sellele lõpp teha. Olla viimane aeg, et linnavalitsus hakkaks moodsaid tulekustutamise abinõusid muretsema ja kui seda ei tehta, siis tahab tema, Bagy, niisuguse tule teha, mis linnavalitsusel veel kaua meeles seisab ja üldist hirmu äratab. — Bagy võeti muidugi otsekohe vahi alla; arvatakse, et need, kuritegija poolt kord nimetatud põhjused mitte õiged süüteo motiivid pole, vaid et sütitamine on sündinud teistel põhjustel. Kavatakse mõnes kohas tulesütitajaid tulevikus sõjaväljakohtu alla anda.

Tsheki võltsimine ja Nietzsche.

Milano kohtu ees oli paari nädala eest 51-aastane sakslane, parun Rudolf Karffi süütegu harutusel, keda süüdistatakse laiaulatuslikes tshekkide võltsimises. Süüalust omal ajal vahi alla ei võetud, nii et mees ise kohtu ette ei ilmunud. Selle asemel oli tema kohtule pikema memorandumi saatnud, milles tema osavalt püüab seletada, et tema teguviis sugugi halb ega korravastane pole ja et tema on Nietzsche õpilane ning on võltsimise toime pannud sellepärast, et kuulus mõtteteadlane seda omas õpetuses lubada ja isegi kiita. Kohus asus aga teisele seisukohale, kui mõtetark kuritegija ning mõistis teda kaheksaks aastaks vangi.

Austria võitlus pornograafilise kirjanduse vastu.

Austria peaministri kantselei poolt töötati määrus välja, mis põhjeneb Austria trükiseadusele ja milles tähelepanu selle peale juhitakse, et sarnaste trükitoodete müük, mis võivad halvasti mõjuda noorte inimeste kõlbluse peale, keelatud on isikutele alla 18 aastat ja et niisugune müük tänavatel üldse keelatud on. Rahaministeerium, kelle kontrolli alla kõik tubakakauplused kuuluvad (teatavasti maksab Austrias tubakamonopol), on seisukohale asunud, et kahtlase kirjanduse müük tubakakauplustes tuleb samuti keelata ning selle keelu vastu eksivad raskete rahatrahvidega karistada, tarbekorral ka lepingute tühistamisega ning tubaka kauplemise õiguse äravõtmisega. Teedeministeerium kavatab pornograafiliste raamatute ja piltide müüki jaamades kõige kindlamalt ära keelata. Arvatakse, et ülal tähendatud korralduste abil suudetakse

kirjeldatud pahe vastu võidelda, mis iseäranis viimasel ajal on laialt maad võtnud tänu just jaamades olevatele raamatukauplustele ja tubakamüügikohtadele.

Röövlite tegevus Rumeenias.

Röövlitel on küll alati Rumeenias kasutoov tegevuspõld olnud; nüüd, kus kirikuulus röövlite pealik Terente on kahjatuks tehtud, on tema asemele teised astunud ning kaks neist — Munteanu ja Tomescu — suutnud lühikese aja jooksul omale suuri varandusi varastada ning elanikkude ja politsei tõsisteks vastasteks muuta. Huvitav on selle juures, et tähendatud kaks röövlit oma töö juures ka mõnesugustest põhimõtetest kinni peavad, mis neile, näiteks, ei luba vaimulikke ja vaesemaid talupoegi paljaks riisuda. Nende printsibi järel võib ainult kodanikke, kellel rohkem raha, paljaks röövida, kusjuures mehed oma ohvritelt veel andeksandmist paluvad kordasaadetud ülekohtu eest, mis olevat aga tingitud inimeste armutusest. Tähelepanemistväärne on ka need lihtsad meetodid, mis suurematel röövimisjuhtumistel tarvitatakse.

Viimane suurem röövimine korraldati meeste poolt umbes kahe nädala eest, kusjuures nemad sandarmiteks ümber riietusid ning 50 reisijat paljaks riisusid, kes väikesse suvituskohta Baite Vulcanasse — Targoviste linna juures — sõitsid. Peale mitmesuguste väärtasjade said kuritegijad ka umbes 200.000 lei sularahas. Asi ise sündis järgmiselt: Terve sündmus leidis pealinna — Bukaresti — lähedal aset. Umbes 50 reisijat sõitsid hommikuse rongiga Bukarestist välja suvituskohta. Laku tetye jaamast sõitsid suvitajad hobustel suvituskohta. Kui postihobused ligikaudu kaks kilomeetrit lõpusihist eemal olid, jättis kutsar sõiduriista seisma ning andis hobustele süüa. Sama lugu kordus veel paaril korral, nii et see juba sõitjate tähelepanu äratas. Kui postivanker kord jälle liikuma hakkas, nägid reisijad kahte sandarmi, kes sõiduriistale lähenesid. Sõitjate rõõm oli suur, sest oli ju Bukaresti ümbrus halvas kuulsuses tihti toimepandud röövimiste tõttu. Kui sandarmid postivankri juure jõudsid, hakkasid nemad sõitjatelt isikutunnistusi nõudma. Keegi reisijatest protesteeris ning küsis, mis õigusega sandarmid seda teevad. Siis esiteles mees ennast: „Mina olen Munteanu“, ning teise peale näidates, „see on

minu sõber Tomescu". Mõlemad, eriti aga Munteanu, olid hästi riietatud, seljas olevad sandarmi ülikonnad olid peaaegu uued. Siis hakati sõitjatelt raha ja väärtasju küsima. Kui keegi naisterahvastest oma sõrmust kohe ei tahtnud anda ning seletas, et see näpust raske võtta, tähendas üks röövlitest külmavereliselt, et sarnasel korral tuleb sõrm ühes sõrmusega maha lõigata. Kõik reisijad pidid üksteise järele vankrist välja astuma ja asjad ära andma, mille juures röövlid põhjaliku läbiotsimise igaihe juures ette võtsid. See protseduur kestis kolmveerand tundi. Kui „töö“ oli tehtud, pidas Munteanu veel väikese kõne ja seletas, et olukord teda ja tema sõpra sunnib niiviisi talitama ja oma eluülespidamist teenima. Mõnele reisijale, kes seletada oskas, et temalt viimane raha ära võetud, anti osa röövitud rahast suuremeelselt tagasi, samuti ka isikutunnistused ja väärtusetu dokumendid. Kaasa sõitsid muu seas üks preester ja kaks talupoega, kellel kokku oli umbes 60.000 lei ja kellel röövlid midagi ei võtnud. Kui kõik lõpetatud oli, tähendas Munteanu: Sõitke jumala rahuks, kui teie tagasi tulete, siis mina teie enam midagi ei tee!

Terve juhtumine on sellepärast Rumeenia avalikkuses väga suurt kõmu äratanud, et lugu peaaegu valitsusvõimude silmade all sündis ja et paljaksriisutu-

te seas ka üks endine minister, praegune talupoegade partei juht Jon Michalache on. Iseloomustav tervele loole on ka see asjaolu, et reisijate käes kokku umbes 15 revolvrit oli, kuid et keegi ei julgenud laskeriista tarvitada — nii rängalt mõjusid röövlite nimed meeolelu peale. Bukarestis on asja tõsidusest aru saadud ning kuritegijate tabajale autasuna 100.000 lei lubatud. Kindral Stefanescu, sandarmite ülem, sõitis ühes kolonel Ilescu'ga teo kohale, et isiklikult kardetavate röövlite tagaajamist juhtida. Selle juures tuli avalikuks, et sandarmite vahipostid Sinaia ja Targoviste metsades juba mitmel päeval ilma söömata, mispärast arvata võib, et sandarmid maal ise — niisuguse olukorra juures — röövlite kaastöolisteks on ehk aga igal juhtumisel vastava tasu eest nende tööd ei takista. See on, nagu arvatakse, üldse peapõhjuseks, mispärast Rumeenias röövlid sandarmisid taga ajavad ja mitte ümberpöördult. Teisest küljest on kindlaks tehtud, et maarahvas ise suuremal määral röövlite poolt on ja neile varjupaika annab ning võimalust mööda neile igapidi kaasa aitab, kui nende saatus hädaohus. Nii peitsid peale kirjeldatud kuritöö röövlid ennast kohaliku roopaseadja Comaci juures, kus nemad kolm päeva viibisid ja kordaläinud ettevõtet lõbusalt pühitsesid.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

Sperlingk, Konstantin Alfredi p., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. nr. 7871. (33089)
 Ottenson, Viktor Voldemari p., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 2. 9. 21 a. nr. 16466. (33090)
 Lindenvald, Aleksander Mihkli p., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 1919 a. (33091)
 Poska, Eugenie Nikolai t., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. nr. 1077. (33092)
 Kurell, Kristjan Kristjani p., v. a. Harku vallaval. (33093)
 Kustel, Amanda Jüri t., v. a. Alavere vallaval. 26. 1. 20 a. nr. 118. (33094)

Illings, Miina Jakobi t., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 1919 a. (33095)
 Sootak, Johannes Jakobi p., v. a. Tall. linna pol. 1 jsk. 21. 3. 20 a. nr. 11351. (33096)
 Moosel, Leopold Friedrichi p., v. a. Tall. linna pol. 1 jsk. 1920 a. (33097)
 Kolks, Kristiine Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 5 jsk. 1920 a. (33098)
 Bender, Alfred Gustavi p., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 13. 1. 20 a. nr. 6187. (33099)
 Huusermann, Madis Mihkli p., v. a. Kaelase vallaval. 25. 10. 21 a. nr. 45. (33104)

- Kilter, Hans Hansu p., v. a. Hallinga vallaval. 7. 1. 20 a. nr. 196. (33105)
- Palm, Mihkel Mihkli p., v. a. Hallinga vallaval. 9. 12. 19 a. nr. 47. (33106)
- Niinepuu, Adele Jaani t., v. a. Jõhvi vallaval. 2. 12. 19 a. nr. 270. (33109)
- Kose, Johannes Joosepi p., v. a. Jõhvi vallaval. 21. 9. 20 a. nr. 1326. (33110)
- Talli, Anna Gustavi t., v. a. Jõhvi vallaval. 5. 12. 19 a. nr. 393. (33111)
- Meltser, Julius Jaani p., v. a. Tsooru vallaval. 18. 2. 20 a. nr. 495. (33112)
- Lang, Kustas Jüri p. (33113)
- Lauks, Aliide Reinu t., v. a. Pajusi vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 380. (33114)
- Reinberg, Alma Johani t., v. a. Viljandi maak. pol. 4 jsk. 2. 12. 19 a. nr. 1017. (33115)
- Pukk, Peeter Hansu p., v. a. Vana-Kariste vallaval. 27. 3. 25 a. nr. 92. (33116)
- Anson, Voldemar Jaani p., v. a. Seli vallaval. 21. 7. 21 a. nr. 1208. (33119)
- Nuut, Gustav Tõnise p., v. a. Uue-Vändra vallaval. 14. 1. 20 a. nr. 166. (33120)
- Tamm, Mihkel, v. a. Are vallaval. 23. 4. 20 a. nr. 49. (33121)
- Hofmann, Alma Jaani t., v. a. Puurmanni vallaval. 3. 2. 20 a. nr. 858. (33123)
- Jürgenson, Jüri Jüri p., v. a. Kaelase vallaval. 1923 a. nr. 1. (33124)
- Savi, Johannes Karli p., v. a. Soosaare vallaval. nr. 81. (33126)
- Malm, Eugenie Karli t., v. a. Iisaku vallaval. 31. 1. 19 a. nr. 896. (33127)
- Sander, Mihkel Karli p., v. a. Imavere vallaval. (33128)
- Palts, Arnold Jüri p., v. a. Imavere vallaval. (33128)
- Kiis, Mihkel Hansu p., v. a. Imavere vallaval. (33129)
- Lomper, Jaan Jaani p., v. a. Imavere vallaval. (33129)
- Hansberg, Anna Jakobi t., v. a. Kaelase vallaval. 10. 2. 22 a. nr. 10. (33131)
- Kannistu (Kasak), Arnold, v. a. Hallingu vallaval. 27. 2. 20 a. nr. 500. (33132)
- Vinni, Leonhard Augusti p., v. a. Maidla vallaval. (33133)
- Männi, Otto, v. a. Maidla vallaval. nr. 757. (33134)
- Saul, Voldemar Aleksandri p., v. a. Maidla vallaval. 17. 2. 20 a. nr. 300. (33135)
- Ehte, August Juhani p., v. a. Krootuse vallaval. 26. 12. 19 a. nr. 167. (33136)
- Rätt, August Hendriku p., v. a. Krootuse vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 96. (33137)
- Alt, Mart Jüri p., v. a. Pajusi vallaval. 27. 12. 19 a. nr. 239. (33150)
- Pelberg, Aleksander Mihkli p., v. a. Tahkuranna vallaval. 27. 10. 20 a. nr. 228. (33451)
- Janson, Amanda Jaani t., v. a. Häädemeeste vallaval. 26. 10. 20 a. nr. 42. (33458)
- Tettermann, Hendrik Mardi p., v. a. Tammiste vallaval. 28. 12. 19 a. nr. 189. (33458)
- Juurikson, Johannes Gustavi p., v. a. Taali vallaval. 9. 1. 23 a. nr. 2. (33459)
- Itvelt, Juuli Juhani t., v. a. Taali vallaval. 6. 9. 22 a. nr. 92. (33460)
- Rethal, Anette Hansu t., v. a. Tall. linna pol. 6 jsk. 8. 1. 19 a. nr. 4689.
- Tulberg, Marie Jakobi t., v. a. Undla vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 965.
- Park, Jaan Matsi p., v. a. Rakvere vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 44.
- Tiivas, Gustav Jüri p., v. a. Rakvere vallaval. 28. 8. 23 a. nr. 111.
- Ahlberg, Leena Juhani t., v. a. Varangu vallaval. 16. 12. 19 a. nr. 172.
- Lehova, Karl Mardi p., v. a. Varangu vallaval. 5. 3. 21 a. nr. 986.
- Tisler, Amanda Marie t., v. a. Kunda-Malla vallaval. 19. 12. 24 a. nr. 686.
- Rottmann, Klarissa Gustavi t., v. a. Kunda-Malla vallaval. 12. 12. 19 a. nr. 142.
- Kuristof, Richard Marie p., nr. 727.
- Gornoi, Paul Nikolai p., nr. 1710.
- Vendrik, Gustav Anna p., nr. 21869.
- Mikfeldt, Jaan Juhani p., v. a. Undla vallaval. 21. 4. 22 a. nr. 2079.
- Teinfeldt, Johannes Joosepi p., v. a. Palmse vallaval. 17. 8. 20 a. nr. 766.
- Raja, Karl Tooma p., v. a. Roela vallaval. 21. 12. 19 a. nr. 508.
- Jepiselg, Aleksander Priidiku p., nr. 58182.
- Saviauk, Johannes Johani p., nr. 793.
- Jakobson, Stepan Mardi p., nr. 12339.
- Ueson, Arnold Jüri p., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 18. 10. 20 a. nr. 14535.
- Saar, Jaan Jaani p., v. a. Martna vallaval. 6. 5. 20 a. nr. 694.
- Kelnik-Luht, Akulina Ivani t., v. a. Vaikna vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 537.
- Leinemann, Olga Juliuse t., v. a. Kloostri vallaval. 11. 2. 20 a. nr. 607.
- Koha, Aleksander Jüri p., v. a. Sutlepa vallaval. 2. 11. 22 a. nr. 654.

- Kööp, August Johani p., v. a. Kogula vallaval. 6. 2. 23 a. nr. 19.
- Mänd, Jaan Gustavi p., v. a. Palivere vallaval. 16. 5. 24 a. nr. 103.
- Kitalind, Miina Jüri t., v. a. Lähtru vallaval. 27. 12. 19 a. nr. 102.
- Rätsep, August Hansu p., v. a. Võnnu vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 242.
- Marjapuu, Maria Jaani t., v. a. Martna vallaval. 10. 1. 20 a. nr. 133.
- Müürmann, Ida Juuli t., v. a. Martna vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 48.
- Viisbert, Karl Tõnise p., v. a. Martna vallaval. 15. 1. 20 a. nr. 145.
- Männov (s. Treiberg), Maria Villemi t., v. a. Martna vallaval. 30. 12. 1919 a. nr. 37.
- Treiberg, Viuu Tõnise t., v. a. Martna vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 34.
- Müül, Priidik Jüri p., v. a. Martna vallaval. 23. 2. 20 a. nr. 349.
- Patsner, Lidia Villemi t., v. a. Martna vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 36.
- Mõlder, Gustav Jaani p., v. a. Martna vallaval. 29. 12. 20 a. nr. 848.
- Loomann, Johanna Maria t.
- Gentalen, Jüri Juhani p., v. a. Jäärja vallaval. 12. 2. 19 a. nr. 313.
- Ruudel, Ella Jaani t., v. a. Linnamäe vallaval. 28. 12. 19 a. nr. 124.
- Hass, Gustav Augusti p., v. a. Linnamäe vallaval. 7. 12. 19 a. nr. 32.
- Puss, Villem Mihkli p.
- Mägi, Maria Hansu t.
- Randsoo (Raudsoo), Kristiina Mardi t.
- Kuusk, Liisa Abrami t.
- Orgolas, Pärtel Jaani p.
- Vodja, Pauline Madise t.
- Laane, Juhan Jüri p.
- Sand, Nikolai Jaani p.
- Laar, Martin Gustavi p.
- Tehvo, Karl Jakobi p.
- Saks, Johannes Johannese p.
- Roos, Voldemar Johani p.
- Mändes, Karl Jaani p.
- Elias, Liisa, nr. 1024.
- Luisk, Ado, nr. 589.
- Käsper, Anton, nr. 678.
- Mäemat, Jaan Mardi p., nr. 1911.
- Lohu, Jaan Jaani p., nr. 1505.
- Teppo, August Peetri p.
- Avent, Veera, nr. 433.
- Aprilla, Anna, nr. 291.
- Nichtig, Aleksander, nr. 974.
- Rabur, Heinrich Jaani p., v. a. Tapa alevi pol. ülemalt 5. 12. 19 a. nr. 222.
- Steinberg, Rudolf Juhani p., v. a. Kapu vallaval. 4. 11. 20 a. nr. 247.
- Kokas, Anna Gustavi t., v. a. Kapu vallaval. 3. 3. 20 a. nr. 89.
- Sokk, Anna Hansu t., v. a. Kapu vallaval. 17. 3. 20 a. nr. 106.
- Vildersen, Johannes Jüri p., v. a. Kapu vallaval. 24. 4. 20 a. nr. 152.
- Schebanova, Anna Johani t., v. a. Esna vallaval. 17. 11. 21 a. nr. 1298.
- Sootak, Karl Aleksandri p., v. a. Nõmme pol. jsk. 18. 8. 24 a. nr. 1109/164722.
- Iaube, Artur Gustavi p., v. a. Albu vallaval. 2. 1. 22 a. nr. 8.
- Vaino, Voldemar Hansu p., v. a. Kapu vallaval. 17. 10. 21 a. nr. 309.
- Puss, Karl Jaani p., v. a. Kuksema vallaval. 12. 3. 20 a. nr. 348.
- Trei, Tõnu Mardi p., v. a. Esna vallaval. 14. 4. 21 a. nr. 1193.
- Tiik, Eduard Karli p., v. a. Veinjärve vallaval. 6. 9. 20 a. nr. 648.
- Värva, Rudolf Eduardi p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 27. 4. 22 a. nr. 19173.
- Sandrak, Anna Mihkli t., v. a. Kapu vallaval. 22. 7. 20 a. nr. 261.
- Kramm, Johannes Jaani p., v. a. Veinjärve vallaval. 16. 5. 20 a. nr. 477.
- Nahkur, Herman Jüri p., v. a. Veinjärve vallaval. 6. 11. 19 a. nr. 790.
- Nahkur, Tõnis Jüri p., v. a. Veinjärve vallaval. 12. 11. 20 a. nr. 797.
- Suga, Helene Gustavi t., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 9. 1. 20 a. nr. 5905.
- Okas, Pauline Tõnu t., v. a. Einmanni vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 75.
- Part, Otto Hansu p., v. a. Albu vallaval. 25. 4. 20 a. nr. 1115.
- Vieleberg, Ado Ado p., v. a. Albu vallaval. 12. 12. 19 a. nr. 220.
- Mats, Mart Tõnise p., v. a. Adavere vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 190.
- Palk, Jaan Hansu p., v. a. Vana-Põltsamaa vallaval. 7. 5. 20 a. nr. 778.
- Ross, Theodor Tõnu p., v. a. Einmanni vallaval. 15. 12. 19 a. nr. 8.
- Mikfeldt, Emilie Jaani t., v. a. Einmanni vallaval. 17. 1. 20 a. nr. 11.
- Abner, Eduard Jaani p., v. a. Einmanni vallaval. 8. 10. 19 a. nr. 866.
- Veinberg, Hans Jakobi p., v. a. Võhmuta vallaval. 22. 1. 20 a. nr. 129.
- Eltis, Tõnu Tõnu p., v. a. Albu vallaval. 16. 12. 19 a. nr. 38.
- Remmelgas, Marie Villemi t., v. a. Einmanni vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 32.

- Hapsalo, Salme Marie t., v. a. Kuksema vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 422.
- Köbas, Amanda Jaani t., v. a. Kuksema vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 221.
- Orav, Aleksander Augusti p., v. a. Ambla vallaval. 26. 3. 21 a. nr. 1801.
- Taal, August Juhani p., v. a. Einmanni vallaval. 31. 10. 21 a. nr. 957.
- Ööpik, Helene Vilhelmine Gustavi t., v. a. Kapu vallaval. 10. 9. 20 a. nr. 203.
- Pajupu, Amanda Jüri t., v. a. Võhmuta vallaval. 2. 2. 20 a. nr. 183.
- Piip, Rosalie Ado t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 20. 1. 20 a. nr. 11150.
- Ladvas, Aleksander Mardi p., v. a. Võhmuta vallaval. 21. 12. 20 a. nr. 804.
- Pajumägi, Pauline Hansu t., v. a. Veinjärve vallaval. 17. 12. 20 a. nr. 877.
- Pihu, Jaan Hansu p., v. a. Albu vallaval. 4. 9. 23 a. nr. 130.
- Petersmann, Jaan Andrese p., v. a. Albu vallaval. 19. 12. 21 a. nr. 109.
- Tellisberg, Robert Mardi p., v. a. Võhmuta vallaval. 15. 4. 22 a. nr. 34.
- Liias, Katta Hansu t., v. a. Albu vallaval. 16. 12. 19 a. nr. 226.
- Tepermann, Voldemar Mihkli p., v. a. Albu vallaval. 22. 2. 23 a. nr. 19.
- Loodus, Arnold Ado p., v. a. Mustjala vallaval. 22. 1. 20 a. nr. 808.
- Vesberg, Eliise Mihkli t., v. a. Kihelkonna vallaval. 3. 1. 20 a. nr. 100.
- Reinfeldt, Aleksander, v. a. Loona vallaval. 9. 1. 20 a. nr. 12.
- Mõtlik, Karl Johannes, v. a. Pihlta vallaval. 12. 2. 24 a. nr. 301.
- Paasmaa, Villem, v. a. Kärla vallaval. 1920 a. nr. 912.
- Törs, Aleksander, v. a. Abroka vallaval. 24. 4. 23 a. nr. 32/7992.
- Jürgens, Feodor, v. a. Loona vallaval. 9. 5. 22 a.
- Ellerbusch, Karl, v. a. Kärla vallaval. 18. 9. 20 a. nr. 1030.
- Uljas, Aleksander, v. a. Pihlta vallaval. 3. 6. 22 a. nr. 1097.
- Tang, Mihail, v. a. Loona vallaval. 28. 8. 1921 a. nr. 844.
- Maripuu, Orest, v. a. Torgu vallaval. 24. 2. 22 a. nr. 1253.
- Kuusk, Liisu, v. a. Lummada vallaval. 22. 6. 20 a. nr. 773.
- Kartau, Hans Villemi p., v. a. Rääma vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 360.
- Ehrstein, Aliide Tõnise t., v. a. Pärnu linna pol. jsk. 29. 12. 19 a. nr. 7753.
- Linde, Minna Mihkli t., v. a. Pärnu linna pol. 2. 12. 19 a. nr. 1369.
- Horn, Emilie Kristjani t., v. a. Pärnu linna pol. 27. 11. 19 a. nr. 160.
- Fröhring, Hans Karli p., v. a. Pärnu linna pol. 27. 11. 19 a. nr. 830.
- Jaanson, Ferdinand Hansu p., v. a. Pärnu linna pol. 25. 7. 21 a. nr. 13668.
- Kamõschev, Nikolai Aleksandri p., v. a. Pärnu linna pol. 9. 3. 22 a. nr. 14529.
- Rallmann, Johan Liisa p., v. a. Pärnu linna pol. 16. 12. 19 a. nr. 5412.
- Siitam, Aleksander Matvei p., v. a. Pärnu linna pol. 11. 10. 21 a. nr. 14011.
- Avik, Herman Johani p., v. a. Pärnu linna pol. 12. 8. 22 a. nr. 15057.
- Dultz, Fritz Voldemari p., v. a. Pärnu linna pol. 14. 4. 20 a. nr. 10779.
- Villems, Natalie Vassili t., v. a. Pärnu linna pol. 18. 12. 19 a. nr. 6044.
- Smirnova, Maria Gerasimi t., v. a. Pärnu linna pol. 8. 6. 22 a. nr. 14796.
- Sepp, Anna Tooma t., v. a. Pärnu linna pol. jsk. 3. 1. 20 a. nr. 11969.
- Mell, Ada Mihkli t., v. a. Raudteede pol. ülevalt 28. 2. 20 a. nr. 7882.
- Keppi, Voldemar Jüri p., v. a. Pärnu maak. pol. linna jsk. 9. 4. 23 a. nr. 920.
- Osolin, Otto Fritzu p., v. a. Pärnu maak. pol. linna jsk. 6. 4. 21 a. nr. 13469.
- Mudama, Aliine Gustavi t., v. a. Kärdla vallaval. 22. 6. 21 a. nr. 671.
- Einberg, Miina Mihkli t., v. a. Pärnu linna pol. 11. 12. 19 a. nr. 3994.
- Börn, Anton Ado p., v. a. Pärnu linna pol. 24. 11. 19 a. nr. 674.
- Tabolkin, Peeter, v. a. Petseri maak. pol. 1 jsk. nr. 63.
- Tusov, Spiridon, v. a. Petseri vallaval. nr. 627.
- Ridala, Uljana, v. a. Rootovo vallaval. nr. 1530.
- Maslovski, Vassili, v. a. Petseri vallaval. nr. 136/4.
- Afanasjeva, Elisaveta, v. a. Petseri vallaval. nr. 1046.
- Smirnov, Nikifor, v. a. Rootovo vallaval. nr. 4523.
- Kallim, Nikita, v. a. Vilo vallaval. nr. 555.
- Laimets, Praskovja, v. a. Rootovo vallaval. nr. 2045.
- Hitrovski, Roman, v. a. Panikovitschi vallaval. nr. 2934.
- Kärner, Filip, v. a. Meremäe vallaval. nr. 190.
- Maljukov, Denis, v. a. Panikovitschi vallaval. nr. 2369.
- Kangro, August, v. a. Laura vallaval. nr. 19.

- Piho, Darja, v. a. Petseri vallaval. nr. 152/33.
- Bogoslovski, Feodor, v. a. Petseri vallaval. nr. 114/21.
- Jasper, Emilie, v. a. Tall. linna pol. 6 jsk. nr. 7703.
- Rostovski, Aleksei, v. a. anikovitshi vallaval. nr. 4045.
- Pisukov, Feodor, v. a. Meremäe vallaval. nr. 614.
- Kuslapuu, Aleksei, v. a. Petseri vallaval. nr. 111/8.
- Saar, Ivan, v. a. Võru linna pol. ülemalt nr. 7822.
- Raudsepp, Emma, v. a. Võru linna pol. ülemalt nr. 3848.
- Nikolskaja, Jevdokia Nikolai t., v. a. 7. 1. 25 a. nr. 884.
- Kovalshukova, Anna Antoni t., v. a. 1921 a. nr. 6247.
- Sõkov, Jakob Semjoni p., v. a. 1921 a. nr. 7583.
- Vasilkin, Ivan Andrei p., v. a. 13. 11. 1924 a. nr. 530.
- Fugin, Aleksander Ivani p., v. a. 4. 10. 1920 a. nr. 488/4.
- Persin, Pavel Feodori p., v. a. 1922. a. nr. 18.
- Komarin, Aleksei Matvei p., v. a. 1920 a. nr. 6209.
- Orlov, Andres Jegori p., v. a. 30. 10. 1924 a. nr. 616.
- Lugin, Jegor Andrei p., v. a. 20. 12. 19 a. nr. 1423.
- Aristov, Jegor Feodoti p., v. a. 28. 8. 1920 a. nr. 9/27.
- Bukov, Ivan Ivani p., v. a. 8. 1. 25 a. nr. 123.
- Ahmatov, Ilja, v. a. Petseri vallaval. nr. 33/28.
- Lihtsa, Gustav, v. a. Mäe vallaval. nr. 66.
- Evdokimov, Ivan, v. a. Satserinna vallaval. nr. 4.
- Patsepp, Ilja, v. a. Slobodka vallaval. nr. 3042.
- Mürgimäe, Ilja, v. a. Satserinna vallaval. nr. 202.
- Nurmetu, Vassili, v. a. Mäe vallaval.
- Morschavitskaja, Sofie, v. a. Kulje vallaval.
- Puumes, Semjon, v. a. Slobodka vallaval. nr. 1111.
- Mähar, Daniel, v. a. Veriora vallaval. nr. 302.
- Repin, Jegor, v. a. Slobodka vallaval. nr. 218.
- Kurrik, Herbert Eugeni p., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 11. 12. 19 a. nr. 3717.
- Hintser, Artur Jaani p., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 12. 3. 21 a. nr. 10962.
- Seeberg, Edith Richardi t., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 6. 12. 19 a. nr. 2384.
- Glass, Marie Johani t., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 2. 12. 19 a. nr. 1365.
- Leesik, Emilie Jaani t., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 13. 12. 19 a. nr. 4259.
- Rosenberg, Vladimir Maxi p., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 28. 4. 20 a. nr. 8491.
- Rudsiht, Gretchen Johani t., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 15. 12. 19 a. nr. 4274.
- Peltser, Julius Jaani p., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 28. 2. 19 a. nr. 7782.
- Ponomareva, Aleksandra Nikolai t., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. 10. 1. 22 a. nr. 17146.
- Issakov, Dimitri Arhipi p., v. a. Ropka vallaval. 31. 5. 20 a. nr. 810.
- Rebane, Leo Jakobi p., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 21. 8. 23 a. nr. 839.
- Jakobson, Therese Peetri t., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. 29. 11. 19 a. nr. 1192.
- Sievers, Siegfried Siegfriedi p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 1922. a.
- Kook (Kovk), Anna Jakobi t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 1919 a.
- Ilo, Johannes Mardi p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 18996.
- Hirt, Otto Johani p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 11735.
- Tooming, Leopold Hansu p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 7253.
- Pärli, Vilhelmine Mari t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 148.
- Päts, Marta Karli t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 2458.
- Lustberg, Jaan Johani p., v. a. Tartu maak. pol. ülemalt nr. 1658.
- Jõepera, Jaan Kusta p., v. a. Tall. linna pol. 1 jsk. nr. 771.
- Pärna, Salme Johani t., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. nr. 6300.
- Rätt, Oskar Hendriku p., v. a. Krootuse vallaval. nr. 583.
- Makk, Johannes Peetri p., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. nr. 1185.
- Rattus, Minna Johani t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 14581.
- Kerles, Eliise Villemi t., v. a. Saadjärve vallaval. nr. 656.

- Teas, Voldemar Johani p., v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. nr. 9201.
- Viira, Jaan Karli p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 15989.
- Nahkor, Johan Karli p., v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. nr. 10292.
- Lindeberg, Enny Marie Madise t., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. nr. 76.
- Lukk, Johannes Peetri p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 2844.
- Moora, Aliide Jaani t., v. a. Põltsamaa alevival. nr. 1447.
- Jõgi, Linda Andrese t., v. a. Raadi vallaval. nr. 232.
- Pöder, Imma Karli t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 9330.
- Häidrits, Vilhelmine Jaani t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 755.
- Puudersell, Hilda Mardi t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 17549.
- Porisammul, Helene Samueli t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. nr. 9231.
- Mihkelson, Anna Jaani t., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. nr. 194.
- Tols, Erhard Aleksandri p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 6. 5. 20 a. nr. 9322.
- Palkus, Aleksander Jaani p., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 18. 1. 20 a. nr. 8455.
- Hennig, Johannes Johani p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 17. 10. 21 a. nr. 18219.
- Jakobson, Helmi Johani t., v. a. Tähtvere vallaval. 13. 6. 22 a. nr. 985.
- Kotilõim, Alma Karli t., v. a. Jõgeveste vallaval. 14. 2. 20 a. nr. 382.
- Kommisäär, Ado Hansu p., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 3. 1. 20 a. nr. 6122.
- Landmann, Gustav Eduardi p., v. a. Tall. linna pol. 6 jsk. 27. 11. 19 a. nr. 1840.
- Pulm, Liine Adele Tõnise t., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 10. 12. 19 a. nr. 3684.
- Look, Jaan Anna p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 10. 6. 21 a. nr. 17492.
- Brandt, Karl Adami p., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 19. 12. 19 a. nr. 5206.
- Lepik, Richard Mardi p., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 20. 1. 22 a. nr. 13814.
- Kannik, Agafja Kornili t., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 16. 3. 22 a. nr. 14474.
- Leichmann, Auguste Karli t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. 29. 4. 20 a. nr. 13528.
- Hanson, Linda Elisabeth Gustavi t., v. a. Tartu linna pol. 3 jsk. 21. 1. 22 a. nr. 13818.
- Saar, Emil Ado p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 16. 8. 23 a. nr. 2316.
- Valkmann, Joosep Jüri p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 12. 12. 19 a. nr. 14487.
- Koppel, Anton Madise p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 16. 12. 19 a. nr. 12056.
- Velt, Julie Jakobi t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 12. 12. 19 a. nr. 14585.
- Puusta, Klaara Peetri t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 7. 5. 24 a. nr. 559.
- Veide, Aleksander Peetri p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 7. 7. 21 a. nr. 1814.
- Mägar, Julie Samueli t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 23. 12. 19 a. nr. 19415.
- Kuusk, Tõnis Jakobi p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 14. 12. 19 a. nr. 10393.
- Einstein, Arnold Johannese p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 26. 7. 22 a. nr. 129.
- Altroff, Theodor Eliase p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 23. 7. 20 a. nr. 24963.
- Poljakov, Elisabeth Antoni t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 28. 2. 20 a. nr. 28030.
- Sõbin, Ivan Vlasi p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 12. 7. 20 a. nr. 25196.
- Libbe, Johannes Augusti p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 2. 8. 22 a. nr. 332.
- Meesak, Anna Jüri t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 27. 1. 20 a. nr. 15744.

Siseministerium annab välja 1. augustil s. a. kell 9 hommikul

kinnisel vähempakkumisel keskkütte sisseseadmise tööd

riigiarhiivi ruumidesse. Pakkumised, kinnistes ümbrikutes, märgusõna „Keskkütte tööd“ all, siseministri kantseleisse kuni pakkumise alguseni sisse anda. Tagatiseks tuleb enne pakkumise algust 10 /o pakutavast summast siseministeriumi kassasse maksta. Tööde tingimised ja kavad on näha Toompea lossi komandandi juures.